

DOMOVINA

Upravništvo in uredništvo »DOMOVINE« Ljubljana, Knafličeva ul. št. 5 II nadstrop., telefoni od 3122 do 3126
Račun poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10.711.

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9. polletno 16. celoletno 36 din; za inozemstvo razen Amerike: četrletno 12. polletno 24. celoletno 48 din. — Amerika letno 1 dolar.

Neomajna je vera v jugoslovensko nacionalno in državno misel

V začetku decembra je v Beogradu izšla prva številka lista »Jugoslovenska otadžbina«, ki bo izhajal kot polslužbeno glasilo Jugoslovenske nacionalne stranke. Urednik je bivši narodni poslanec g. dr. Mirko Došen.

V uvodnem članku razpravlja g. Jovo Banjanin o stališču in nalogah jugoslovenskih nacionalistov nasproti zdajšnjemu narodnemu in državnemu položaju. Danes se naša država preoblikuje v nekako federacijo, toda z nagibi, ki v mnogočem prehajajo oreko okvira in načela federacije. Priznati je treba, da je bila naša država doslej skoro stajno v težavah, pogosto v zelo hudih. Patriotizem in razumna spoznavnost sta bili zlasti v času nevarnih mednarodnih napetosti postavljena pred hude naloge. Triletna politika vladavine dr. Milana Stojadinovića je le krepila splošno podiranje. Potrebni so največji napor, da pridemo iz te zmešnjave. Tako se je tudi Jugoslovenska nacionalna stranka odločila za skuno delo z ostalo opozicijo. Potrebno je bilo neogibno delo pospešiti in dovršiti s čim manjšo škodo za državo. Združena opozicija in Jugoslovenska nacionalna stranka nista sodelovali pri pripravah za uredbo od 26. avgusta, s katero je ustanovljena banovina Hrvatska, in tudi nista prevzeli za to dejanje nikake odgovornosti. Jugoslovenska nacionalna stranka je tudi po tem dogodku naglasila svojo neomajno vero v jugoslovensko nacionalno in državno misel.

Z ukrepi od 26. avgusta je bila, nadaljuje g. Jovo Banjanin, osnovana banovina Hrvatska. Zdej je v ospredju banovina Slovenija. Po načelu, na katerem je zasnovan ta sporazum, je jasno, da se osnuje tudi tretja banovina, to je banovina Srbija. Mi jugoslovenski nacionalisti se bojimo, da ni realizem zelo nesrečna oblika našega skupnega državnega življenja. Toda oni, ki so dovedli državo na to pot, morajo zdaj dokazati, da je taka razdelitev možna, koristna in pravična za vse. Samo na ta način bosta življenja in izkušnja pokazala, kam je državo dovedlo popuščanje jugoslovenske misli. So protivniki, ki zdaj zlohotno dokazujejo, da je jugoslovenska misel končno onemogočena. So tudi malodušneži, ki so pričeli izgubljati vero v jugoslovensko misel. Toda ti in oni so v zmoti. Nikdar jugoslovenska misel naši državi ni bila bolj potrebnejša, ko danes. Ako hočemo, da bo Jugoslavija prava celota, kar mora biti, potem mora ostati obvarovana misel, ki ves narod in vse kraje veže pravno, duhovno in politični. Brez tega bi naša država bila samo hladna zveza raznorodnih ljudi.

Kot protiutež na hrvatsko fronto se zdaj slišijo glasovi po potrebi srbske fronte in v javnosti čujemo klic: Srbi skupaj! Pri nekaterih je to izraz rodoljubne zaskrbljenosti, toda pri mnogih je to samo izkoriščanje narodnega razpoloženja. Morda bi srbska fronta mogla zaščititi kakšne posebne srbske koristi, toda nedvomno bi borba med srbsko in

hrvatsko fronto oslabilo državo. Končni uspeh te borbe pa bi mogel postati usoden za vse nas. Zato jugoslovenski nacionalisti pozivajo k složnemu nastopu vse Srbe, Hrvatov in Slovence, ki verujejo, da samo jugoslovenska misel varuje moč in veličino Jugoslavije.

Jugoslovenska misel je v teh 20 letih morala nositi mnoga bremena, ki so jo mučila.

Drevesnice postavljene pod strogo nadzorstvo

»Službeni list« od 9. decembra objavlja naredbo bana dravske banovine o strokovnem nadzorstvu nad sadnimi drevesnicami in nad prometom s sadnim drevjem. Po tej naredbi se vse drevesnice v naši banovini postavijo pod strokovno nadzorstvo banske uprave. Stroški za to nadzorstvo se bodo poravnali iz banovinskega denarja. Nihče ne sme osnovati drevesnice brez posebne dovolitve banske uprave. Požlahtnjena drevesa in orehi morajo biti v drevesnicah posajeni v taki razdalji, da pridejo največ štiri drevesa na kvadratni meter. V promet se smejo spravljati samo one sorte požlahtnjene sadnega drevja in orehov, ki so v oblastveno predpisanim sadnem seznamu. Druge sorte se smejo oddati samo ljubiteljem sadjarstva in osebam, ki jih žele preizkusiti.

Vse zanikarne in v rasti zaostale sadike se morajo že v drugem letu odstraniti iz drevesnice in uničiti. Oddajati se smejo le prvovrstna in drugovrstna sadna drevesca.

Na njo so metali odgovornost za vsako zlo, ki se je zgodilo v državi. Danes je ona teh odgovornosti rešena. V zadnjem času smo pričeli ubežništva in polomov mnogih ljudi. Toda jugoslovenska misel se je s tem samo osvobodila tudi tega bremena, ki nihče ne bo prineslo sreče, kajti pri teh ljudeh ne bo nihče našel pripravljenosti za kakršnokoli žrtev. Jugoslovenska nacionalna stranka smatra sporazum za neodložljivo državno nujnost, uverjena pa je, da bo tudi po sporazumu zmagala misel narodnega in državnega edinstva. Zato bo stranka tudi nadalje iskreno podpiral politiko poštenega in pravičnega končnega sporazuma, pri čemer bo zmerom imela pred očmi državo in domovino. Baš zato pa bo s krepko vero v bodočnost tudi nadalje odločno stopala pod zastavo širokega in svobodnega jugoslovenskega nacionalizma.

Sadike s slabimi koreninami se ne smejo oddajati. Sorte, ki pridejo v promet, se morajo označiti s tablicami. Sadno drevje smejo prodajati le drevesničarji. Vsaka drevesnica mora sporočiti do 15. avgusta banski upravi, koliko ima sort in podlag, sposobnih za oddajo, in po kakšni ceni.

Prekrški te naredbe se kaznujejo z denarno kaznijo od 100 do 1000 din, ob neplačilu denarne kazni v odrejenem roku pa z zaporom od enega do 20 dni. Drevesničarja, ki ne štiti nasadov zoper rastlinske škodljivce in bolezni in teh ne zatira po zakonskih predpisih, bo oblastvo najprej opominjalo. Če opomin nič ne zaleže, pa more oblastvo odrediti odstranitev drevesnic. Drevesničarji, ki že imajo drevesnice, morajo za dovoljenje prositi najkasneje do konca januarja l. 1940. Kdor tega ne stori, mora drevesnico odstraniti. Uredba je že stopila v veljavo 9. t. m.

Volilni zakon še ni dokončno izdelan

Te dni se je vrnil iz Beograda v Zagreb podpredsednik vlade g. dr. Maček. Z njim je prišel tudi hrvatski ban g. dr. Šubašić. Teden dni so bila v Beogradu posvetovanja, ki so veljala ne samo prenosu raznih pristojnosti na banovino Hrvatsko, temveč tudi političnim vprašanjem.

Kakor kaže, so glavne težave glede prenosa pristojnosti odstranjene. Posebne težave so bile s prenosom pristojnosti iz ministristva za prosveto. Nerešeno je ostalo še finančno vprašanje, ki je pač najtežavnejše. Pripravlja se načrt za končno finančno ureditev.

Nedavno so bile v časopisju objavljene vesti, da se je na ministrskih posvetih skleni-

la izdelava skupščinskega volilnega zakona in razpis volitev v narodno skupščino, ki bi bile prve. »Hrvatski dnevnik« je nato pisal, da niso bili storjeni še nikaki sklepi, v katerem vrstnem redu se naj izvedejo volitve za hrvatski sabor, za skupščino in za občine. Neresnične da so tudi vesti, da je čimprej računati z razpisom skupščinskih volitev, ki naj bi bile že ob koncu decembra ali pa v januarju prihodnega leta. To je potrdil tudi minister g. dr. Krek v posebni izjavi beograjskim novinarjem.

Zagrebska Vilderjeva »Nova riječ« se odločno izreka za to naj se izvršijo volitve še pozimi. Zima da bo čas zatišja tudi v napetem mednarodnem položaju. To zatišje je treba čim prej izkoristiti.

Nasproti trditvam, da je načrt volilnega zakona že gotov, se v vladnih vrstah poudarja, da to ni čisto resnično. Obstajajo še razna mišljenja glede načina, čeprav je res, da je od početka veljalo kot nesporno, da bi naj bil volilni zakon sestavljen na osnovi okrožnih volilnih edinic, tajnega glasovanja in proporca. Iz neposredne Mačkove okolice se najodločneje zavračajo govorice, da bi

mogle biti volitve še javne. Kmečko-demokratska koalicija bi se vsaki taki nameri z vso silo uprla in je v tem pogledu vzajemna s celotno opozicijo.

Vse tri skupine opozicije so bile zadnje dni v stalnem stiku in so odločene, da bodo v vseh vprašanih nadaljnega razvoja postopale enotno in vzajemno.

Sadje je dobro zdravilo za vrsto bolezni

Nemški znanstvenik dr. Heupke je izdal knjžico, v kateri piše, da lahko sadje uporabljamo za zdravljenje mnogih bolezni in da bi morali tudi zdravi ljudje uživati sadje in sadne soka v mnogo večji meri kakor doslej. Redilnost raznih vrst sadja je sicer neznatna, kajti v sadju je mnogo vode, toda to nas ne sme motiti. Sadje je priporočljivo kot pomočnik pri zdravljenju mnogih bolezni. Tako je priporočljivo jesti sadje zlasti debelim ljudem. Sadje ne podpira nabiranja maščobe, na drugi strani pa vendarle zbuja zaosten občutek sitosti.

V sadju je zelo malo beljakovin. Zato je sadje dobro za zdravljenje vseh tistih bolezni, pri katerih ne smemo uživati hrane, ki ima mnogo beljakovin. Če ima človek vnetje ledvic, naj uživa ob določenih dnevih samo sadje in niše sadne soka. S tem olajša ob takih dnevih delo svojim ledvicam tako, da se njihovo vnetje ublaži. Sadje in sadni sok so zelo priporočljivi tudi pri napadih putike, ker nimajo nobenih snovi, iz katerih bi se mogla delati močna kislina in ker pri tem obenem podpirajo izločanje moče.

S sadjem se uspešno zdravijo tudi bolezni srca in žil. Pri takih boleznih je moten krvni obtok. Zato kri ne more dobro odstraniti vati z poedinih celic snovi, ki so telesu škodljive. Tako ostane recimo pri izmenjavi snovi v telesu pogosto preveč kuhinjske soli, ki pride v telo s hrano. S sadjem in sadnimi sokovi se te motnje odstranijo. Sadje s svojo neznatno redilnostjo obvaruje telo prevelikega truda s prebavo hrane in snoh olajša vso izmenjavo soli v telesu. V sadju sploh ni kuhinjske soli, tako lahko telo, ko dobi

samo sadje od prej nabrano sol izloči. Sadje in sadni sok so priporočljivi tudi pri boleznih čreva. Suhe borovnice so že od nekdaj ljudsko sredstvo proti triski. Enake

priporočljiva so pri takih boleznih jabolka.

S tem, da ima le malo maščobe, je priporočljivo sadje tudi proti vnetjem. Ker pa je v sadju mnogo sladkorja in vitaminov, pospešuje delovanje jetrnih celic in je zato zelo učinkovito sredstvo proti boleznim jeter in žolčnika. Pri takih boleznih se najbolje obnese grozdje.

Slednjič je treba opozoriti še na zdravljenje sladkorne bolezni, pri kateri lahko uživamo sadje v kakršnikoli obliki. Če se odloči človek, obolen za sladkorno boleznijo, vsak teden ali vsakih 14 dni kakor je pač njegova bolezen za en sadni dan, ko uživa samo sadje, si zelo olajša bolezen. Njegovo telo prenaša zmes sadnega in grozdnega sladkorja navadno zelo dobro. Ob sadnem dnevu ne otežujejo izmenjave snovi v njegovem telesu niti beljakovine niti maščoba, zato se mu pri lažji stopnji sladkorne bolezni ne izloča skoro noben sladkor v hujših primerih, da le tisto malo.

Politični pregled

Londonsko časopisje izraža prepričanje, da obstoji med Nemčijo in Rusijo sklenen načrt glede Rumunije.

Po tem načrtu naj bi najprej dobila Nemčija rumunske petrolejske vrelce. Rusija pa vse ozemlje ob Črnem morju in ob izlivu Dunava. «Observer» piše med drugim: V Londonu je znano, da obstaja rusko-nemški dogovor, po katerem naj bi Rusija anektirala Finsko, Švedsko in Norveško. Nemčija pa Belgijo, Nizozemsko in Dansko. Rusija naj bi od Rumunije dobila Besarabijo, del Dobruže in ozemlje ob izlivu Dunava, severni del Rumunije s petrolejskimi vrelci, pa naj bi pripadel Nemčiji. Isti list meni, da obstajata tudi dogovor med Nemčijo in Italijo, da se prepriči razširjenje Rusije v tem delu Evrope.

Po londonskih vesteh

predstavlja balkansko vprašanje najtežje prizkušnjo nemško-ruskega so delovanja.

Če Rusija na severu ne bo šla predaleč, potem bi prišla, po mnenju londonskih politikov, Rumunija na vrsto. Čelo pa Švedski. Vse

kakor je na pogovorni Evrope, poudarja za Moskvu mnogo bolj riskanten, ker gre tu za križanje koristi Nemčije, Italije in Rusije. Seveda se ne da ugotoviti, v kolikerni večji utrežajo resnici.

Zadnje dni se se finske čete krepko ustavitale ruskim, ker je finsko ozemlje sploh, zlasti na pozimi skrajno neugodno za vojaške operacije. Po vesteh časopisja:

sovietske čete začele v torek strahovito napadati finske postojanke.

Glavni napad so začele sovietske čete v treh smereh. Če se jim posreči napredovanje v teh treh smereh, se bodo sovietske čete združile z klm, ki bo napredoval proti Helsinkim. Rusi stalno divažajo nove čete. Finske čete so morale v torek spriti silnega kritičnega naprotnika, zaustaviti utrine postojanke pri Sali. Sovijske čete poskušajo prodreti do izvidišča železnice, ki drži iz skrajnega severa v južno-zahodni smeri proti Tornu. Na finko-švedski meji. Po umiku iz Sale je postal položaj za Finsko na tem odseku zelo resen.

Po Markovi J. M.

Zrtev velike ljubezni

«V moji gospodarski Le mimo grede sem se vznejevoljil zaradi neke nevšečnosti,» ji je zagotovil.

Boža pa mu ni verjela. «Zakaj niste odkritosrčni nasproti meni? Kar vas peče, gotovo ni malenkostna reč. Vi niste veselji! Prosim vas, da mi ničesar ne zamolčite. Če vas draži kakšen človek, ki je uslužben na mojem posestvu, ga pošljite proč še danes, pa naj bo kdorkoli! Če vam kakšna naprava kvari razpoloženje, jo izpremenite! Hočem, da se dobro počutite pri meni!»

V njenih besedah je bila sama dobrotljivost in v njenih očeh sama tonlota. Prav v tej uri, ko je bil tako zelo sprt sam s seboj, ko je tako zelo dvomil v svojo lastno moč, ga je izredno ganilo, ko je videl, koliko pomeni on zanjo.

Sklonil se je nad njeno roko in jo pritisnil na ustnice.

«Draga gospodična,» je rekel tonlo, «po vaši zaslugi imam naravnost zavidanja vredno službo, zato vem, da se vam moram zdeti nainehvaležnejši človek na svetu, če le enkrat pokažem nerazpoloženje. Če se svojega življenja ne morem prav veseliti, gotovo ni vaša krivda. Ne, gotovo ni vaša krivda!»

Govoril je tiho, toda z razburjenim glasom in njene oči, ki so plamteče zlele vanj, so se srečale z njegovimi.

«Moje življenje je kakor pokvarjen voz, ki ga ne moreš več spraviti naprej,» je nadaljeval hlastno. «Ah, si lahko predstavljate gospodična Boža, kako je s človekom, ki ga brez konca in kraja oblega neutrueno hrenenje in ki mora zmerom spet obžalovati nekaj, kar je za večno izgubljeno? Tak človek je pač gotovo zmerom nesrečen.»

Zadnje besede je bil le mrmral, kakor bi bil glasno mislil, kakor bi se mu bilo nehote izdavalilo iz grla nekaj česar, še ni nikomu zaupal, česar doslej še samemu sebi ni priznal.

Boža je menila, da ji mora srce zastati od divjega veselja. Iz njegovih besed je naposled slišala zaželjeno priznanje, da obžaluje svojo poroko z Nevenko. Ta trenutek ji je bil sladko zadoščeno za vse bolečine, ki jih je pretrpela, bil ji je maščevanje nad Nevenko, ki ji je bila ukradla naidražje.

On se kesa hreneni po meni! Meni si želi. Kakor zmagovalni zvoki so ji blodile te misli po glavi in rekla je tiho, s povešenimi očmi: «Moj ubogi prijatelj!»

Čutila je, da po tem spoznanju njegovega srca ne sme več siliti vanj in si z nepravo besedo vse pokvariti.

Molče se je obrnila, kakor bi jo bilo preveč pretreslo, da bi še mogla dalje govoriti. Molče sta hodila nekaj časa ob gozdnem robu. V precejšnji razdalji je stal pod senco ve-

netse odnela in je ostala pri Radovanu. Ozka steza je čez travnik držala do domačije.

«Tako sem utrujena, dragi prijatelj! Prosim vas, dajte mi roko.»

Boža je utrujenosti ni hlinila. Res so se ji noge kar uplelele in občutek omotice je silil vanjo. Veliko vznemirjenje je učinkovalo kakor strup na njeno bolno srce. Toda tega razburjenja se ni hotela opiti, čeprav je vedela, da je zelo škodljivo za njeno zdravje. Ne, ne bo se ga opibala, pa četudi umre! Teat enkrat bože goriti v sredi, enkrat bože živeti z vsem svojim bistvom. Enkrat mora biti dana njeni dolgotrajni, nemi ljubezni pravica, čeprav to plača zapolnjen bolnega srca.

«Njenka je stala ob oknu, ko je od daleč videla oba, kako sta roko v roki prihajala čez travnik.»

Boža je bila v najbolj oddaljeno, temno sobo. Najrajši bi se spustila v posteljo, kjer bi se več ne hotela odvrniti od Bože, kjer je ne bi več pritisikal k tlom občutek, da mora biti za svoji obstanek, za svoj dom hvaležna dekletu, ki s tako očitnim kaznim ljubezni in njenega moža nesramno tenta z nogami.

Toda iz temne sobe se je vendarle spet vrnila k oknu, da ju je opazovala s tisto bolestno željo ljubosumnika po novih bolečinah.

Naslednjega dne je sedela Nevenka z malčkom v sobi in se silila z marljivim šivanjem omamiti svoje misli.

glo napredujejo in so ceste proti zapadu polne finskih beguncev.

Po vsem svetu

vlada veliko zanimanje za izredno zasedanje Društva narodov v Ženevi,

ki se je začelo te dni. Izmed 53 držav, ki so članice Društva narodov, je zastopanih 40. Zastopana je tudi Poljska, medtem ko se je Češkoslovaška odrekla sodelovanju. Tudi Sovjetska Rusija ni poslala na zasedanje svojih zastopnikov.

Največje zanimanje na zasedanju Društva narodov vlada za finsko pritožbo zaradi sovjetskega napada. Na zasedanju je bil izvoljen poseben odbor, ki je obravnaval rusko-finski spor in sprejel sklep.

naj Moskva takoj prekine sovražnosti nasproti Finski

in pristane na pogajanja v okviru Društva narodov. Moskvska vlada naj bi v 34 urah odgovorila na ta poziv. Rok je potekel, a odgovora ni bilo. Kolikor se da presoditi iz časopisnih poročil, Moskva sploh ne namerava odgovoriti.

Veliko pozornost zbuja jučo vest sta objavila dva ameriška lista, »New York Times« in »New York Herald Tribune«.

o prizadevanjih ustanovitve četvernege bloka Anglije, Francije, Italije in Nemčije za pobijanje komunizma.

Baje prihajajo te vesti od nemških novinarjev, ki so navzočni v Ženevi zaradi zasedanja Društva narodov. Namen tega četvernege bloka naj bi bila obnova Bele Rusije in Galicije kot vmesnih držav proti Sovjetski Rusiji. V Ženevi menijo da Nemčija temu ne bi nasprotovala. Polno podobnih vesti imajo tudi francoski listi. Tako piše »Journal«, da namerava Nemčija izriniti zdajšnje zasedanje Društva narodov za novo mirovno ofenzivo. Po vesti istega lista se baje že vodilo taina pogajanja za ustavitev sovražnosti. Trdi se tudi, kar je seveda zelo dvomljivo, da je kancelar Hitler že sporočil v London in Pariz, svoje pogoje. Ti pogoji so baje nastopni: obnova Češkoslovaške brez Sudetov, obnova Poljske brez nemškega in ruskega ozemlja, pri čemer bi Poljska dobila izhod na morje brez Gdanska in koridor bi ostal v nemških rokah, ustanovitev Ukrajine in Bele Rusije. Po ustavitvi sovražnosti bi kancelar Hitler baje razval zapadne velesi-

le, naj se pridružijo Nemčiji v borbi proti boljševizmu.

Pri vseh teh nasprotujočih se vesteh, iz katerih se ne da razbrati, kaj vse se kuha v Evropi, pa javlja Havas iz Berna, da

je bilo v zadnem času v nemškem zunanjem ministrstvu več sestankov med zastopniki Nemčije in zastopniki ruskega veleposlaništva v Berlinu.

Nekaterim sestankom da je prisostvoval celo kancelar Hitler sam. Namen teh sestankov naj bi bil upostavitve tesnejšega vojaškega sodelovanja med obema državama z glavnim smotrom da se Anglija z morja in iz zraka čim bolj osami.

Iz Bukarešte javljajo, da je zaradi sovjetske nevarnosti rumunska vlada v neprestanih stikih s turško vlado v Ankari.

Turčija ne zaupa položaju, zato se vsestransko pripravlja na morebitno potrebno obrambo države.

Zlasti se utrjuje na severni meji proti Sovjetski Rusiji. Turška vlada se te dni pogaja z angleško zaradi posojila za zgradbo tvornic municije in orožja v Turčiji.

Pretekli teden in začetku tega tedna je bila spet vrsta parnikov potopljena od min in torpedov.

Na bojišču samem pa ni bilo večjih dogodkov.

Kakor poročajo iz Pariza, so Nemci izvedli nekaj napadov na angleške postojanke, a so bili vsi napadi odbiti.

Gospodarstvo

GOVED. Za kg žive teže so se trgovali v ljubljanski okolici: voli I. po 6 do 6.50, II. po 5 do 5.50, III. po 4.50, telice I. po 5.50 do 6, II. po 5 do 5.50, III. po 4 do 4.50, krave I. po 4, II. po 3.50, III. po 2.50, teleta I. po 7, II. po 6 din; v Mariboru voli I. po 5, II. po 4.50, III. po 3.50, telice I. po 5, II. po 4.50, III. po 3.50, krave I. po 4, II. po 3.50, III. po 3, teleta I. po 7, II. po 6 din.

SVINJE. Za kg žive teže so se trgovali: v Mariboru: špeharji po 8, pršutarji po 10, v ljubljanski okolici: špeharji po 10, pršutarji po 8 do 9, v Konjicah: špeharji po 12.

»Ljubosumna si. Nevenka,« je rekla Boža z zmagoslavim pogledom.

»Nisem malenkostna ženska, da bi bila že za vsako reč ljubosumna,« je dejala Nevenka, držeča svoje ročno delo z obema rokama, »toda nisem slepa! Poznam tvoje račune, Boža! Vem, zakaj si dala Radovanu to službo, zakaj si iz mesta prišla semkaj! Samo zato, da bi mi ugrabila moža! Z vsako besedo, ki jo izpregovoriš z njim, mu vsiljuješ svojo ljubezen.«

»Tvoja ljubosumnost te dela zelo krivično, Nevenka,« ji je odvrnila Boža, zdaj prav tako razburjena kakor mlada žena, toda znala se je premagovati. »Tvojemu možu sem omogočila to službo, da sem ga rešila bede. To prijaznost sem mu izkazala, da bi ga dvignila. Skušala sem popraviti tisto, kar si ti zagrešila. Kakor vidim, nočeš, da bi ti jaz odpustila, ker si mi ga ugrabila, čeprav si bila moja zaupnica, čeprav si vedela, da ga ljubim z vso svojo dušo! Res je, da mine med dvema dekletoma vsako prijateljstvo, kadar stopi moški med obe. To bi ti torej morala oprostiti, toda ne odpustim ti nikdar, da si ga napravila nesrečnega, da si terjala od njega žrtev, ki ga bo ugonobila! Bil je tako vesel, veder človek! Ti pa si se ga oklenila in mu s svojo ljubeznijo zaprla pot v lepo bodočnost. Moral je odložiti oficirsko suknjo, da te je lahko vzel, saj si vendar vedela, da se kot oficir ne sme oženiti s siromašno nevesto. Jaz bi mu bila lahko olajšala življenje. Rajši bi umrla, kakor da bi moža, kateremu sem naklonjena, napravila tako nesrečnega, kakor si ga ti!«

Nevenka je z očmi, polnimi groze, in z drgetajočimi ustnicami stala pred Božo in

pršutarji po 7 do 8, v Laškem: špeharji po 10, pršutarji po 8, v Ljubljani: špeharji po 10, pršutarji po 8 do 9 din.

KRMA. V ljubljanski okolici: seno 110, slama 30, v Konjicah seno 50, slama 30, v Laškem: seno 80 do 90, slama 30, v Ptujcu: seno 100 do 125, slama 25 do 35, v Mariboru: seno 90 do 110, otava 80, slama 45 do 50 din za 100 kg.

KROMPIR. V Mariboru 150 do 200, v ljubljanski okolici 175, v Lendavi 100 do 110, Ptujcu 125, v Laškem 150 do 200, v Konjicah 100, v Ljubljani do 200 din za 100 kg.

VINO. V mariborskem okolišu se je trgovalo pri vinogradnikih navadno mešano vino po 4, finejše sortirano pa po 7 din za liter. V konjiškem okolišu je bilo pri vinogradnikih navadno mešano vino po 4 do 5, finejše sortirano pa po 6 do 7 din liter. V lendavskem okolišu so prodajali vinogradniki navadno mešano vino po 3.50 do 4, finejše sortirano pa po 4.50 do 6 din liter.

MED. V Konjicah 18, v Laškem 18 do 20, v Mariboru 16, v ljubljanski okolici 20, v Lendavi 15 do 17 din kg.

SIROVE KOŽE. V Lendavi: goveje 10, telečje 12, v Konjicah: goveje 11, telečje 14, svinjske 7 do 8, v Laškem: goveje 9, telečje 10, svinjske 7, v ljubljanski okolici: goveje 10, telečje 12, svinjske 8 din kg.

VOLNA. V ljubljanski okolici: neoprana 20, oprana 40 din kg.

FIZOL. V Lendavi 500, v Mariboru 500 do 600, v Ptujcu 500, v Konjicah 600, v Laškem 800, v ljubljanski okolici do 800 din 100 kg.

JAJCA. V Ptujcu 1 do 1.25, v Mariboru 1 do 1.50, v Lendavi 1.25, v Konjicah 1.25 v Laškem 1.50 do 1.75, v ljubljanski okolici 1.50 din za kos.

SIROVO MASLO. V Lendavi 24 do 30, v Konjicah 28 do 32, v Laškem 30, v Mariboru 24 do 36, v ljubljanski okolici 24 do 36 din kg.

ZABELA. V Gornjem gradu: svinjska mast 21, v Laškem: svinjska mast 20, slanina 18, v Konjicah: svinjska mast 18, slanina 17, v Mariboru: svinjska mast 18 do 20, slanina sveža 14 do 18, prekajena 15 do 25 dinarjev kilogram.

Sejmi

18. decembra: Dolnja Lendava, Kostanjevica;

19. decembra: Brežice, Teharje;

21. decembra: Krašnja, Laško, Skocijan;

26. decembra: Črnomelj;

»da je vstopila Boža. Njene oči so bile videti še večje kakor sicer. Njena lica so bila kakor od vročine rdeča. V svojih gibih in glasu je kazala razburjenje.

»Dobro jutro, Nevenka, kako se ti godi?« je vprašala in se sklonila, ne da bi bila počakala na odgovor in ne da bi bila pogledala mlado ženo k otroku ter mu ponudila skatlico sladkorčkov.

»Zoranček, mali ljubček, vidiš, kaj sem ti prinesla?«

Malček je segel z debelimi prstki v skatlico in si natlačil usta s slaščicami. Boža se mu je smejala. Skatlico z bonboni je še vedno držala v rokah in dečko se je stisnil k njej ter ji rekel: »Pojdi z menoj. Povedel te bom na vrt. Tam ti bom dal cvetlico.«

Nevenka pa mu je z vročimi očmi zaklicala: »Tukaj boš ostal, Zoranček, pri mami!«

»Pusti ga vendar,« je menila Boža smehljaje se in ga prijala za roko.

Mlada žena se ni mogla več premagovati. Planila je k dečku, ki je še zmerom prežal na skatlico s sladkorjem, ga vzela v naročje in odnesla iz sobe. Zaslíhal se je trmast jok, nato pa je služkinja poskušala potolažiti jokajočega otroka.

Nevenka je bila bleda prav do ustnic in je vsa drgetala, ko se je spet vrnila.

»Zakaj si tako stroga z otrokom? Zakaj nočeš, da bi se igrala z njim?« je vprašala Boža z užaljenim glasom.

»Ne, otroka mi ne smeš izneveriti s svojimi sladkostmi!« je vzkliknila Nevenka s tresočim se glasom. »Vsaj otrok naj ve, da je moj, samo moj! Alirazumeš?«

molče dopustila, da je stresla ploho očitkov na njo. Ti očitki so jo zadeli tako globoko v srce, da ni mogla spočetka izpregovoriti niti besedice v svojo obrambo.

»Beda?« je ponovila naposled, pogledala s smrtno prestrašenimi očmi Božo in jo prijala za roko. »Beda? Ali ti je to rekel sam? Ali ti je dejal, da obžaluje poroko z menoj, da je bila njegova žrtev prevelika?«

Brez usmiljenja je gledala Boža Nevenki v obraz, ki je izražal strašne bolečine. »Preponosen je, previteški, da bi te obtoževal, Nevenka! Sicer pa nikar ne misli, da ne znam zamolčati, kar mi je zaupal iz globine svojega srca!«

Boža se je zavedala, da je s svojimi zadnimi besedami zadala učinkovit udarec Nevenki. Toda ni ji bilo žal, ker je domnevala, da je pravica na njeni strani. Spomin na lastne divje bolečine, ko je bila takrat gledala pred seboj Nevenkin obraz, žareč v srečni ljubezni, spomin na dolgoletno, nikdar utešeno hrepenenje po ljubljenski možu je udušil v Boži vsako senco usmiljenja.

Nekak smehljaj je bil na Božinih bledih ustnicah, ko je Nevenka brezupno strmela v praznino in vila roke v nemem obupu.

»Ali te ima rad, Boža? Misliš, da bi si izbral tebe, če bi bil spet prost?« je vprašala Nevenka s trudnim, zastrtim glasom.

Boža ni odgovorila.

»Povej mi!« je Nevenka rekla odločneje. »Sama ga vprašaj. Ni moja dolžnost, da ti odgovorim na to vprašanje.«

Toda ledenomrzice, trepetajoče roke so se oklenile njenih rok in obupani mladi obraz, iz katerega je bila izginila vsa kri, se je skoro grozeče približal Božinih licom.

27. decembra: Radeče pri Zidanem mostu, Vrhnik; Vitanje;
 28. decembra: Dob pri Domžalah;
 29. decembra: Mirna peč;
 31. decembra: Kočevje, Zagorje ob Savi.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 12. t. m. v devizah (prve številke službeni tečaji, druge v oklepajih pa tečaji na svobodnem trgu):

- 1 angleški funt za 173.40 do 176.60 (za 214.34 do 217.43) din;
  - 100 francoskih frankov za 98 do 100.30 (za 121.13 do 123.43) din;
  - 1 ameriški dolar za 44.24 do 44.84 (za 54.58 do 55.20) din;
  - 1 holandski goldinar za 23.18 do 23.86 (za 29.01 do 29.39) din.
  - 1 belgijsko belgo za 7.29 do 7.41 (za 9.01 do 9.13) din.
- Nemške klirinške marke so se trgovale po 14.30 din. Vojna škoda je bila v Beogradu po 413.50 do 416 din

Drobne vesti

— Okoli našega izvoza živine v tujino. Nedavno je bilo zborovanje zastopnikov »Gospodarske sloge« v Zagrebu. Zborovanja sta se udeležila tudi podpredsednik vlade dr. Maček in minister za trgovino in industrijo dr. Andres. Glavno besedo je imel gospodarski strokovnjak dr. Bičanič, ki se je podrobno bavil z načinom izvoza živine iz naše države. Dokazoval je, da so dosedanji načini podpiranja zasebnih izvoznikov rodili hude posledice za kmeta. Trгоvec, ki je imel dovoljenje za izvoz živine, je imel prvo skrb, da je zniževal ceno živini na domačem tržišču, da je potem lahko več zaslužil v tujini. Tako je bil doma kmet oškodovan, medtem ko so si maloštevilni zasebniki delili milijone. Minister dr. Andres je govoril o tem, da se pripravlja v Beogradu temeljita preosnova na tem področju in da ne bo dolgo, ko bo možna ustanovitev posebne vrste zadružne organizacije, ki bo izvažala v tujino. Živino bo kmet prodajal neposredno in bo s tem mnogo več dobil zanjo. Zborovalci so bili tudi za to, da se prepove izvoz živinske krme, ker je bo sicer zmanjkalo za domačo živino. Nanovo se morajo razdeliti tudi kontingenti za izvoz živine.

— Krompir in oves za seme. Krompir in oves bo banska uprava dodeljevala po semenskem skladu tudi prihodnjo pomlad. Zaradi velikega pomanjkanja semenskega blaga je pričakovati, da bo zlasti za krompir toliko na-

ročil, da ne bo mogoče ustreči vsem zanimancem. Opozarjamo prebivalstvo, da bodo občine sprejemale samo naročila onih kmetovalcev, ki žele zamenjati seme ali pa si hočejo nabaviti izboljšane. Kmetovalci naj ne prijavljajo prevelikih množin krompirja. Obveščamo naročnike, da bodo za prijavljeno množino krompirja in ovsu po banovinskem semenskem skladu morali hkratu s prijavo plačati tudi jamčevino in sicer za krompir 0.20 din za kg, za oves pa 0.30 din za kg. Cena bo določena takrat, ko bo blago naročeno. Prevozne stroške in ostalo razliko v ceni bo banska uprava poravnala. Prijave naj se predložijo občinam vsaj do 15. t. m., da bo mogoče izvesti razdelitev do 15. februarja. Na poznejše prijave se ne bodo ozirali.

— Za zadružno tvornico modre galice. Pretekli teden je kmetijskega ministra dr. Branke Čubrilooviča obiskal zastopnik kmetijskih zbornic dr. Anton Novaković in mu pri tej priliki predlagal ustanovitev tvornice za modro galico, ki bi bila na zadružni podlagi. Ker je modra galica važen činitelj v vinogradništvu, je minister obljubil svojo podporo, zlasti ker dozrajšo izdelovanje modre galice ne zadošča vsem domačim potrebam.

— Nemci niso pristali na povišanje cen pšenice. V novembru so bile končane priprave za izvoz naše pšenice v Nemčijo. Na seji stalnega jugoslovnsko-nemškega gospodarskega odbora, ki se je vršila oktobra, je bilo sklenjeno poslati en del našega kontingenta pšenice v Nemčije v obliki moke. Po tem sporazumu bi bili morali izvoziti v Nemčijo 2500 vagonov pšenične moke. V novembru se je obravnavalo vprašanje cene. Potem je Prizad pozval domače mlince, naj mu stavijo ponudbe. Skoro istočasno so pa začeli mlinci kupovati pšenico za mletje, tako da je kazalo, da bomo moko izvozili v Nemčijo. Toda v Nemčijo ni šel niti en vagon naše moke in vse kaže, da v doglednem času tudi ne bo izvoza naše moke v Nemčijo. Vzrok tiči v tem, ker se je pri nas pšenica nenadno podražila, in tako ne kaže izvažati pšenične moke po cenah, določenih prej. Naši mlinci so zahtevali naknadno povišanje cen. Nemčija pa na to ni pristala in zato je zaenkraf opuščen izvoz pšenične moke v Nemčijo.

— Kmetijski minister priporoča čim več pridelovanja žita in industrijskih zelišč. Minister za kmetijstvo je poslal vsem banškim upravam okrožnico, v kateri opozarja na važnost pridelovanja žita in industrijskih zelišč.

Posledica zadnjih dogodkov v Evropi je vedno večje povpraševanje po poljskih pridelkih. Občinam se priporoča, da poskrbe pravočasno za obdelovanje zemlje in da priskočijo siromašnejšim kmetom v tem pogledu na pomoč. Za setev jarovine je treba že zdaj pripraviti vse potrebno.

— Cene sadju na Dolenjskem naraščajo. Dasi je bila letos izredno dobra sadna letina, se je sadje zdaj močno podražilo. Jabolka, kakor mošančkar in bobovec, so na Dolenjskem po 2 din, medtem ko so se prej prodajala po 1 din. Tudi žganje se je podražilo. Prej si dobil slivovko po 14 do 15 din liter, zdaj je ni dobiti izpod 18 do 20 din. Jabolčnik stane 2 din liter.

D o p i s i

RAKA (Smrtna kosa). Ob veliki udeležbi prijateljev in znancev je bil minili teden pokopan ugledni posestnik g. Lojze Humek. Pokojni se je rodil l. 1872. v Gradišču pri Raki. Že kot mlad gospodar se je pričel udeleževati pri Sokolu, gasilski četi, Lovskem in Čebelarškem društvu. Posebne zasluge si je pridobil kot dolgoletni predsednik podružnice Kmetijske družbe. Bil je vzoren gospodar in umen čebelar. Da je čebelarstvo v naši okolici tako razvito, se je zahvaliti predvsem njegovemu neumornemu delovanju. Pokojnik je bil tudi več let član občinske uprave in predsednik krajevnega šolskega odbora. Kot sposoben mož si je pridobil zaupanje prijateljev, ki so ga zelo cenili in njegove uspešne predloge vedno rade volje sprejemali. K pogrebu se je zbralo od blizu in daleč mnogo ljudstva. Stevilni so bili predvsem Sokoli, gasilci in lovci. Pokojnik zapušča poleg žalujoče soproge še tri sinove, ki so vsi napredno vzgojeni in pridni delavci doma in v društvih. Rajnkemu bodi ohranjen blag spomin. družini naše iskreno sožalje!

SREDIŠČE OB DRAVI. Društvo kmečkih fantov in deklet uprizori v nedeljo 17. t. m. veseloigro »Zakonci stavkajo«. Igra je sodobna. Vzeta je iz kmečkega življenja, polna zabave in dovtipnosti. Na uprizoritev igre v nedeljo 17. tm. se vabij ovsii, ki si žele veselega razpoloženja.

SV. JEDERT NAD LAŠKIM. Sokol je moral zaradi nastalih razmer loterijo preložiti

»Povej mi! Povej mi, če ti tako misliš!« je zakričala Nevenka.

Tedaj je vzdignila Boža glavo in ponosno odvrnila: »Da, mislim, da je tako.«

Nič se Boža ni kesala, ko je zapustila dom, v katerega je bila prinesla toliko gorja. Nekaka vročična sreča jo je vso zavzemala.

Naposled je tako dolgo zaželeno le postalo resnica...

Nevihta ponoči ji ni dala spati. Toda kljub grmenju in bliskanju je neprestano mislila: »Radovan bo še moj! Mora biti moj!« Neko nemirno pričakovanje je bilo v njej, kakor da mora že prihodni dan priti odločitev.

Zelo zgodaj zjutraj je Boža vstala in tavalala po sobah. Zdaj pa zdaj je morala zamižati in se oprijeti kakšne opore, tako zelo ji je bilo srce.

Zaužila je večjo količino od zdravnika predpisanih kapljic, ki so ji zmerom prinesle olajšanje. Hotela je biti močna in zdrava, sveža in pogumna, da bo njeno bolno srce preneslo srečo, ki jo že vidi prihajati bliže...

Bilo je opoldne, ko ji je neki deček prinesel pisemce. Hitro ga je odprla in vzela iz kuverte listek, na katerem je bilo zapisano:

»Nočem biti ovira, če si mu ti res sreča. Ne maram, da bi me vidva smatrala za nadležnico. Rajši vama sama napravim prostor. Nevenka.«

Boža je komaj utegnila skriti listek v žepu, kajti na vrata je nekdo glasno potrkal in že je vstopil Radovan. Njegove oči so začele iskati po sobi. Pridirjal je bil tako naglo, da je zdaj lovil sapo.

»Oprostite gospodična. Moja žena... Ali ni pri vas z otrokom?«

Boža je bila sama tako razburjena zaradi vesti o njenem begu, ki ga je slutila, želela, upala, da je komaj izjeczljala: »Ne! Vaša žena ni bila pri meni!«

»Kje pa je potem? Kaj se je zgodilo? Ko sem prišel domov, sem našel omaro skrbno zaklenjeno in vse pospravljeno kakor pred odpotovanjem, a služkinja mi je dejala, da žene ne bo opoldne pri kosilu. Pogledal sem okoli, če mi je žena zapustila kje kakšno pisanje, s katerim bi mi pojasnila svoje dejanje, a nisem našel ničesar. Ali mi vi lahko pojasnite, zakaj je odpotoval?«

Boža se je poskusila pomiriti. Njen glas je bil mil in mehak, da bi razburjeni mož občutil vsako njeno besedo kot ljubkanje.

»Sama sem vsa osupla, dragi prijatelj, in ne razumem, kaj pomeni čudno sporočilo, ki mi ga je poslala Nevenka. Pred nekaj minutami sem prejela od nje listek.«

»Kaj vam piše?« je vprašal hlastno.

»Da čuti, kako je onesrečila svojega moža. Zaradi tega da ga hoče zapustiti in mu vrniti svobodo.«

»To je blaznost!« je vzkliknil in začel nemirno stopati po sobi sem in tja.

»Niste mogli prikrivati Nevenki svoje nezapoloženje, dragi prijatelj.« je menila Boža s strastno vprašujočimi očmi sledeča vsakemu njegovemu gibu. »Nevenka je morala čutiti, da sta ji doprinesli žrtev, ki presega vaše moči. Zato razumem, da žena, ki se je o tem prepričala, laže prenese ločitev kakor takšne mučne očitke, ki jih dnevno čuti v mračnem izrazu obraza, v vzdihih, v nezadovoljnih besedah.«

»Vse to je blaznost!« je ponovil Radovan. »Svoboda se ne da tako lahko vrniti. Ljudje, ki spadajo skupaj, se ne morejo tako naglo razdružiti. Tudi dolžnosti se ne morem tako naglo otresti. Prav nobenega povoda ji nisem dal za tako mišljenje.«

»Mislim,« je začela Boža tiho, oklevajoče, »mislim, da človek nima dolžnosti samo nasproti drugim, temveč tudi nasproti samemu sebi: mnogo preveč ste pozabljali sami sebe, ko ste za Nevenko žrtvovali svoj poklic, vso svojo lepo bodočnost. Saj ste mi sami priznali, dragi prijatelj, da se ne morete otresti neke mračne boli. Težijo vas razmere ki ste jih sami zakrivali z neprimerno poroko. Ker je Nevenka to čutila in sama napravila prvi korak za rešitev iz te zagate, imate tudi vi pravico, da pogledate tudi resnici v obraz. Ozdravite lahko samo, če se ločite...«

»Draga prijateljicaeniatx rdgove umlhwy »Draga gospodična« jo je prekinil, »vi podcenjujete tisti čut povezanosti, ki nastane med dvema človekoma, katera sta si dobra in katera sta dolga leta živela v najtesnejši skupnosti. Ni samo hladna dolžnost, ki ju veže, temveč je ta čut zasidran tudi globoko v srcu.«

Radovan ni videl, kako krčevito je Boža stisnila zobe. Ni opazil divjega, brezupnega strahu v njenih očeh. Z neobzirnim zaupanjem, ki ga je čutil do nje, je nadaljeval: »Priznam, da sem bil nezadovoljen in siten. Tudi nisem bil zmerom prijazen z Nevenko. Odkar nisem več v oficirski službi, se zdim samemu sebi kakor vržen s tira. Nikjer se ne znajdem. To mi ljudje tudi dajo čutiti — ne vi, gospodična, toda vsi drugi

(Dalje)

in obvešča po tem potu javnost, da bo loterija nepreklicno v nedeljo 31. marca l. 1940. Segajte po srečkah, katerih je le še malo število. S tem bodete podprli tudi težnjo društva po postavitvi skromnega doma, katerega je društvo v tej vasici nujno potrebno.

SMARTNO PRI LITIJU. (Smrtna kosa.) V petek 1. t. m. je preminil v obči državni bolnišnici v Ljubljani Pivec Franc, sin posestnika in kmeta Pivca Alojza iz Vrat. Pokojni je bil šele 34 let star. Doletela ga je bila huda nesreča pri sekanju lesa v gozdu posestnice Marije Zoretove v Črnem potoku in za temi požodbami je tudi umrl. Rajniki kakor tudi njegovi bratje so vsi člani Društva kmečkih fantov in deklet v Šmartnem. Zelo rad je čital napredno časopisje, zlasti »Domovino«, za katere širjenje je rad rekel svojo besedo. Ob vsakih volitvah je pokazal svoj jekleni značaj in glasoval vsakikrat za naše kandidate. Našemu dobremu prijatelju bodi ohranjen lep spomin, žalnoči družini pa iskreno sožalje!

Novice

Vodnikova družba v Ljubljani vjudno obvešča vse svoje poverjenike (-ce) in člane, da se je začelo v ponedeljek 11. t. m. pošiljanje letošnjih knjig, in sicer po temle vrstnem redu: ustanovniki, Amerika, Ljubljana mesto, srez ljubljanska okolica, nato srez v bivši mariborski oblasti, razni kraji v državi izven dravske banovine in naposled srez bivše ljubljanske oblasti. Vsi do 10. t. m. prijavljeni člani dobe pri svojih poverjenikih do 20. t. m. letošnje knjige. Obenem prosi uprava Vodnikove družbe vse one poverjenike (-ce), ki še do danes niso poslali svojih nabiralnih pol, da naj to opravijo takoj. Istotako prosi družba vse člane zamudnike, da se naj še danes prijavijo pri svojem poverjeniku, odnosno neposredno v pisarni družbe, da dobe letošnje knjige še nred prazniki.

Kakšen bo novi volilni zakon. Te dni je ministrski svet v Beogradu razpravljajal o načelnih vprašanjih glede na volitve. Izvoljen je bil poseben ministrski odbor, ki bo predložil ministrskemu svetu osnutek končnega besedila volilnega zakona. Načrt novega volilnega zakona določa tajno glasovanje s kroglicami. Postopek tega glasovanja je enak onemu, ki je bil običajen pred 6. januarjem l. 1929. Vo-

lilo se bo po okrožjih, o katerih pa zakon samo določa, da morajo imeti od 360.000 do 440.000 prebivalcev. Na vsakih 40.000 prebivalcev pride po en poslanec. Poleg okrožnih kandidatnih list se bodo vlagale tudi državne kandidatne liste. Te liste mora podpisati 10 nosilcev okrožnih list, okrožne liste pa 10 volilcev iz dotičnega okrožja. Zakonski načrt ima pooblastilo za ministrski svet, da z naknadno uredbo določi volilna okrožja. Beograd, Zagreb in Ljubljana sestavljajo vsak zase volilne skupščine bo trajala štiri leta. Ukaz o razna okrožja. Funkcijska doba izvoljene narodnupustu narodne skupščine mora vsebovati tudi razpis novih volitev v najkasnejšem roku treh mesecev po razpustu. Ostale določbe načrta volilnega zakona so v glavnem enake določbam dozdajšnjega. delno pa določbam volilnih zakonov iz dobe pred 6. januarjem.

Ženske zahtevajo volilno pravico. V nedeljo je bil v Ljubljani velik zbor ženstva iz vseh slojev. Na zboru so številne govornice naglašale nujnost enakopravnosti med moškimi in ženskami in zaradi tega tudi volilno pravico, pa ne samo pravico glasovanja, temveč tudi pravico, da so lahko izvoljene. Soglasno sprejeta resolucija, ki se glasi: »Zahtevamo splošno in enako aktivno in pasivno volilno pravico s tajnim glasovanjem. Med političnimi strankami, ki so podale glede na to žensko gibanje vzajemnostno izjavo, so Jugoslovenska nacionalna stranka (glavni odbor v Beogradu in odbor za dravsko banovino v Ljubljani), Slovenska ljudska stranka, Slovenska kmečko-delavska stranka, Zveza slovenskih kmetov v Ljubljani, Zveza delovnega ljudstva in druge.

Petroleja primanjkuje. Ni ga dobiti niti za drag denar. Trgovci ga prodajajo samo svojim stalnim odjemalcem. Zato se tam, kjer še svetijo s petrolejem, ljudje čedalje bolj zavzemajo za elektrifikacijo.

Sol se ne bo podražila. Zadnje dni so se razširile vesti, da bo cena soli poskočila. Zdaj je uprava državnih monopolov odločno zavrnila te glasove in objavila, da razpolaga v svojih skladiščih z velikanskimi količinami soli. Hkratu monopolska uprava opozarja, da cena najboljših vrste soli ne sme znašati več ko 1.50 din za kilogram. Trgovci, ki bi sol prodajali dražje, bodo strogo kaznovani.

Mleko je v Zagrebu po 3 dinarje. Na zagrebških tržiščih je bilo pretekli teden precej živahno. Cene masti so se utrdile na 20 din za kg slanina je po 17 din, salo pa po

19 din kg. Mleko se prodaja po mlekarnah po tri dinarje liter in je torej poskočilo za 50 par pri litru

Žrebanje Vojne škode. Na 26. žrebanju dobitkov državne rente za vojno škodo so bile za dobitke izžrebane naslednje obveznice (prva številka označuje serijo, druga pa številko obveznice): **dobitek 200.000 din:** 6115-558; **dobitka po 100.000 din:** 5876-479; 8445-674; **dobitki po 50.000 din:** 5951-861; 6792-830; 8601-591; 8973-499; 9010-703; **dobitki po 20.000 din:** 5319-715; 5829-207; 5900-610; 6489-926; 7220-455; 7335-177; 7539-102; 7656-200; 7702-361; 8030-545; 8485-173; 8653-234; 8728-480; 8846-890; 8889-343; **dobitki po 5000 din:** 5031-671; 5266-174; 5428-175; 5562-892; 5633-163; 5755-984; 6106-561; 6219-395; 6321-343; 6376-318; 6377-321; 6483-731; 6494-650; 6498-407; 6512-875; 6514-521; 6558-434; 6618-83; 6741-775; 6869-684; 6884-55; 6894-576; 6905-549; 7037-52; 7108-491; 7115-192; 7138-246; 7202-806; 7253-522; 7347-204; 7347-620; 7383-776; 7405-401; 7488-232; 7710-826; 7935-46; 7936-644; 8031-654; 8033-966; 8325-262; 8692-475; 8747-11; 8847-691; 8851-325; 8973-882; 8996-434; 9021-78; 9122-122; 9123-786; 9224-908; **dobitki po 3000 din:** 5031-454; 5199-946; 5277-199; 5308-69; 5401-915; 5463-122; 5511-54; 5527-173; 5562-565; 5578-779; 5668-826; 5674-634; 5692-523; 5699-735; 5702-614; 5979-160; 6151-934; 6202-631; 6346-232; 6406-388; 6430-267; 6460-8; 6618-568; 6645-160; 6697-844; 6703-548; 6714-248; 6723-916; 6738-784; 6823-672; 6884-648; 7006-826; 7038-268; 7132-313; 7179-417; 7229-212; 7263-144; 7291-342; 7342-29; 7342-402; 7410-873; 7451-590; 7497-125; 7557-457; 7577-857; 7602-97; 7662-864; 7694-292; 7738-741; 7784-207; 7784-466; 7804-217; 7866-1000; 7887-234; 7984-846; 8001-146; 8022-168; 8042-95; 8067-470; 8178-916; 8206-765; 8231-574; 8245-686; 8268-480; 8274-803; 8322-380; 8442-75; 8467-365; 8536-149; 8555-256; 8599-863; 8654-18; 8677-836; 8769-191; 8790-102; 8823-752; 8873-448; 8898-260; 8912-442; 8925-280; 8929-502; 8938-930; 8981-42; 8990-633; 9000-358; 9002-311; 9011-864; 9027-280; 9034-778; 9042-252; 9057-722; 9080-41; 9085-961; 9086-226; 9118-137; 9119-111; 9219-128; 9288-294; 9288-569; 9290-27.

DOM Roman z gora

Postlovenil B R

»Oče, kaj si rekel? To vendar ne more biti res!«

Planil je kvišku, se z rokami oklenil očetove lahti in usta so se mu zategnila v drgetajoče ihtenje.

Bukovnik je sklonil glavo.

»Res je — saj ti pravim — nič več se ne da pomagati.«

»Oče, ali bomo morali z doma? Ali ne bomo več v naši hiši?«

Mož se je iznenada streznil.

»Da.« je dejal s težkim glasom, »h kraju gre z nami.«

Tedaj ga je fant izpustil in krčevito zajokal. Bolna žena v naslanjaču ga je neigbno gledala. Počasi sta ji iz dna srca privreli dve grenki solzi. Namenjeni sta bili otroku, ki je zdaj slišal usodne besede, da ga bodo pogrnali z doma, pa jim še ni mogel verjeti.

Zunaj je bila noč. Povsod naokoli na nebu je visel venec svetlih oblakov. Toda nad Bukovnikovim domom so grozili še hujši oblaki — črni, raztrgani. Kaplje dežja so rosile iz nevarnega oblaka, kakor bi se bil skrival za njim zli duh in izgovarjal besede strašnega blagoslova: blagoslova propasti.

Temna postava je planila čez dvorišče. Težko je soplja. Opohtela se je in padla. Potem se je pobrala. Odprla je hišna vrata, odprla je vrata izbe.

»Jezes, — Jezes — na skednju gori.«

»Gori?«

Rezek krik iz ust mlade žene, ki je potem brez zavesti omahnila.

»Gori? Gori?« jecljav otroški glas.

»Gori!« Glasen, skoraj rezgetajoč moški smeh.

★

Na vrtu pod jablano, stran od množice je stal Matija Bernik, cunjar, in z rokami držal Bukovnikovega Henrika. Povsod okoli so stale mize, omare, stoli, postelje, ležala je obleka, ležalo je gospodarsko poslopje.

Sejem nesrečnikov!

Plamenice nesreče so ga obsevale. Mirno listje na drevju je drgetalo od peklenske vročine, rdeče se je barvalo in padalo na tla. In gole veje so strmele v ogenj kakor drgetajoče živali v kače.

»Henrik! Pojdi v hišo! Saj hiša ne bo zgorela. Zdaj je že nevarnost v kraju. Na toplo pojdi, Henrik.«

»Nočem — Matija — Vodo — vodo bom nosil. — «

»Saj ne moreš več. Ves si premočen. Ves se treses.«

»Naš dom je, Matija — — Jaz — jaz — Matija — «

Deček je omahnil in izgubil zavest.

Bernik je zakričal čez vrt:

»Tomec, Tomec! Hej!«

Kmet, ki je stal v bližini, je prišel.

»Tomec, pazi malo, da ne bo kdo kaj odnesel. Spraviti moram fanta na toplo, drugače še kakšno pljučnico ulame.«

Kmet mu je rad ustregel.

»Nesi ga k Berčetu v gostilno,« mu je svetoval. Bernik je odkimal in odnesel nezave-

stnega dečka v domačo hišo. Ljudje so mu plašno napravili prostor.

Nekaj kakor grmenje se je zaslislalo. Visok zid se je sesul. Iskre so letele okoli nezavestnega otroka in njegovega rešitelja.

V izbi je bila velika peč še topla. Pes in mačka sta pokojno spala na klopi. Drugače je bilo vse prazno. Samo petrolejka je še brlela. Toda nieno domačo svetlobo je strahotno ubijal rdeči solj, ki je prihajal od zunaj.

Bernik je položil fanta na tla in se vrnil na vrt. Tam se pobral žimnico in jo nesel v izbo. Tudi rjuhe in blazino je vzel s seboj.

Skrbno je položil nezavestnega otroka v to posteljo ko mu je najprej stekel mokro obleko. Potem je pokleknil k ležišču in pritisnil poljub na dečkovo ledeno čelo.

Tedaj so se odprla vrata. Neka žena je počasi stopila v izbo. Nieno čelo je bilo blede kakor zid, toda na licih ji je gorela vročica in ogenj od zunaj jo je osvetljeval.

»Bernik! — Kaj pa je? — Moj bog, kaj pa je?«

Cunjar je vstal in se prestrašil.

»Gospa Bukovnikova, vi! — V gostilni bi bili ostali! Ni dobro za vas — «

»Kaj je s Henrikom? — Bernik — kaj je s Henrikom?«

»Pravkar — pravkar je izgubil zavest. Precenteval je svoje moči — in potem razburjenje — «

»Henrik! Ljubi moi Henrik!« Žena je zahtela in pokleknila k ležišču.

Bernik je spet odšel iz izbe. Med zmešnjavo na vrtu je našel nieno naslanjač in odejo ter oboje prinesel v hišo.

»Naslanjač sem vam prinesel, gospa.« Vstala je.

* **Koroški drobiž.** V Žitari vasi je šla v prostovoljno smrt 35letna Marija Vertičeva. Pred smrtjo je napisala poslovilno pismo, v katerem zapušča svoje imetje nesoročnikom. Očitno so bile vzrok samomora razrvane družinske razmere. V Selih je umrla v visoki starosti 84 let ga. Marjeta Jugova, mati pokojnega priljubljenega slovenskega zdravnika v Borovljah. Pokojnica je vzgojila 15 otrok, toda veliko število jih je odšlo že pred njo na oni svet. Ga. Jugova je bila zavedna slovenska mati, ki je tudi svoje otroke znala ohraniti lastnemu narodu. Dela na novi elektrarni na Dravi pri Zvabeku se kljub hudi nesreči, ki je doletela podjetje pred kratkim, z vso odločnostjo nadaljujejo. Pri delih je zaposlenih tudi več delavcev iz Jugoslavije.

* **Zena v borbi s steklom volkom.** Nedavno je vdrl v vas Čestenin pri Vranju v Srbiji stekel volk. Kmetica Ljubica Rističeva je baš prala ob potoku. Njen šestletni sinko se je v bližini igral. Iznemada je dečko zakričal, in ko se je mati obrnila, je zagledala volka, ki je napadel njenega sina. Brez pomisleka se je ženska z golimi rokami zakadila v volka. Toda boj je bil neenak. Volk je prizadejal ženski več hudih ran, tako da se je zrušila na tla. Nato je zver oddijala proti vasi. Tu je napadla kmeta Lazarja Stankovića, ga vrgla na tla in ga ugriznila v prsi in stegno. Stankovičeva žena je prihitela možu na pomoč in je z vilami zabodla volka. Medtem, ko se je žena borila z zverino, je Stanković prišel k sebi, hitel v hišo in se vrnil s puško, iz katere je oddal na zver dva dobro merjena strela. Vse tri hudo ranjene osebe so prepeliali v bolnišnico v Vranju. Najhujše poškodbe ima sinko Rističeve, ki bo za ranami najbrže umrl.

* **V plinu se je zadušil.** Nedavno zvečer je prišel raznašalec kruha Franc Privšek v sobo, kjer sta prenočevala 16letni pekovski vajenec Jože Bornikar in 50letni pekovski pomočnik Mastnak Mihael, oba uslužbena pri pekovskem mojstru Jakliču Francu v Gaberjih pri Celju. Ko je odprl sobna vrata, ga je vrglo nazaj, da se je skoraj onesvestil. V sobi je bil strupeni plin ogljikov monoksid, ki se je navarvil od oglja. Videl je grozen prizor. Na desni strani na postelji je ležal nezavestni pomočnik Miha na levi pa je visel s sklonjeno glavo čez posteljo vajenec Jože. Privšek je takoj skočil po mojstra, da so poklicali zdravnika. Čez nekaj minut so prihiteli z avtomobilom celisti

»Matija, ne zave se, kaj bo z njim? — Kaj bo z njim?« —

Cunjar se je sklonil čez otoka.

»Zdaj se je že malo ogrel. Mislim, da se bo kmalu zbudil, saj je dobro pokrit. Prepotil se bo, pa mu ne bo škodilo.«

Zena bo njem je vzdrhtela. Njene oči so se zaškrile, ko ga je pogledala. Potem je tiho rekla:

»Matija — ti — ti si mi rešil vse, kar sem že imela.«

Iztegnila je roke in mu jih položila na rame. Glava pa ji je brez moči omahnila na njegove prsi.

Matija Bernik je stal pred njo kakor človek, ki umira in ki mu vre v srcu le še tih, poslednji val življenja, boleče in vroče.

Toda hitro se je zbral:

»Sedite, gospa — gospa Bukovnikova in pazite nanj!«

Potem je počasi odšel iz izbe.

Še zmerom je visel oblak nesreče nad Bukovnikovim domom. Plameni so švigali proti niemu in metalni žive odseve na njegove temine. Pršče kaplje dežja, ki so se usipale iz nje, so se iskrile kakor rdečkasto zlato cekinov.

Ogenj debelih snopov in sena! V blaznem, pijanem, vrtom'avem veselju so se dvigali plameni. Zunaj so ležala tiha, požeta polja in zdaj se je zdele, kakor bi bila hotela vsaka suha žitna bilka na skednju, vsaka suha cvetka med senom umirati, če enkrat pozdraviti tih prostor na zemlji, kjer je zelenela, kjer so jo obletavali pisani metulji, kjer se je zibala v rahlem, toplem vetriču.

reševalci in odpeljali oba v celjsko bolnišnico. Jože je že med prevozom umrl in so ga položili v mrtvašnico, Mastnak pa bo morda okrevalec.

* **Otrok umrl zaradi opeklin.** Te dni je prinesla posestnikova žena Ivana Lovšetova iz Kalc pri St. Lambertu v ljubljansko bolnišnico svojega leto dni starega sinčka Avgusta silno opečenega po obrazu in životu. Mati je povedala, da je položila otroka na zakurjeno peč in odšla po opravkih. V hišo jo je privabil otrokov jok in je opazila, da so se vnele pod otrokom plence. V bolnišnici so se zdravniki takoj zavzeli za malčka, ki pa je zaradi opeklin ponoči umrl.

* **Najdena utopljenka.** Te dni so pri jezcu na Fužinah potegnili iz Ljubljanske truplo neznanke ženske. Dognali so, da je utopljenka Angela Perperjeva, 38letna vdova po krojaškem mojstru in mati treh otrok s Hradskega ceste. Perperjeva je pred meseci izgubila moža in v žalosti za njim skočila v Grubarjev prekop. Truplo so dolgo iskali, a ga niso mogli najti. Po komisijskem ogledu so nesrečno ženo in mater prepeljali v mrtvašnico na pokopališče pri Devici Mariji v Polju, kjer jo bodo danes zagrebli.

* **Dva splavarja na Savi sta utonila.** Te dni so Renkovi fantje iz znane splavarske družine v Renkah pri Zagorju vozili les po Savi. Med vožnjo pa je Tone padel v vodo in utonil. Podobna nezgoda se je primerila nekaj dni pozneje. Po Savi je drselo več splavov in v bližini Renk je padel v vodo zaradi sunka ob skalo neki splavar, ki pa so ga splavarji poznali pod imenom Savinjski Francelj. Pri padcu v vodo ga je zadela v glavo tram, ki je štrlel iz splava. Udarec je bil tako silen, da ga je omamilo. Nesrečnež je zaradi tega utonil.

* **Velik požar v Prekmurju.** V Vadarcih v Prekmurju je ogenj uničil gospodarsko poslopje posestnika Josipa Bertalančiča. Sodi, da so požar zanetile iskre, ki so uhajale iz dimnika. V sviniaku sta zgoreli dve svinji, žrtev ognja pa je postalo še deset kokoši in lepa mlada telica, ki je dobila tako hude opekline, da so jo morali takoj zaklati.

* **Strašen samomor mesarskega pomočnika.** Mesarski pomočnik Frelj Avguštin iz Spodnje Sorice si je v svoji sobi z žepnim nožem dvakrat prerézal vrat in izkrvavel. Verjetno je, da je Frelj obupal zaradi šibkega zdravja. Zadnji čas je bil hudo prehlajen in je močno kašljal. Trpel pa je tudi na ledvicah.

Zdaj so švigala nad pustimi polji ponosna ognjena znamenja:

»Zmaga! Umiramo v rdeči, prelepi smrti! Ne pojdemo pod cepce, ne pojdemo v mlin. Priroda je velika in človek je nič!«

Ljudje, ki so se s prirodo bili v dolgem, utrudljivem boju, ki so ji s predrznostjo in zvijačo iztrgali plen, so stali zdaj vsi blede, pobiti, tepeni, plen jim je ušel iz rok, njih trdnjava je bila podrt.

Gospa mati zemlja je mirno gledala, toda njen vdovski pajčolan, ki ji je podnevi visel čez obraz še ves bel in siv, se je rdeče po-barval Bilke in cvetke so njeni najljubši otroci človek pa je njen pastorek — — —

Bukovnik je sedel na prevrnjeni samokolnici. Mračno je gledal razdejanje pred svojimi očmi, pa niti s orstom ni gnil, da bi bil pomagal. Samo časih se mu je zafegnil obraz. Prsti so se mu kar zajedli v košček na kolena, pa ni čutil bolečine. Zraven nje ga je čenela Lenka, njegova ljubljena, njegova živa slika in groza se je iskrla v njenih lepih otroških očeh.

Oba skednja sta bila že opustošena. Zdaj je gorel veliki hlev. Živino so odvedli proti vasi. Njeno mukanje je pošastno zamiralo v daljavi.

Pet ali šest brizgaln je prišlo iz okolice. Ko sta gorela skednja, so se gasilci trudili, da bi rešili dom in hišo za služinčad. To se jim je tudi posrečilo, ker je bil veter ugoden. Toda ostrešje je bilo ožgano in stekla razbita.

In daleč od kraja, kjer je gospodarila nesreča, se je zbrala množica s svojimi občutki. Hromeč strah je prignal ljudi z domov, ko

* **Smrtna nesreča.** Pred dnevi se je smrtno ponesrečil v Blanci pri Sevnici posestnik Jože Hodnik. Postal je žrtev neprevидnosti. Časopisna poročila, da se je vozil s tovornim avtomobilom avtopodjetnika Jožeta Jesenška iz Krškega in da je šofiral Jesenškov šofer, niso resnična. Tovorni avto, s katerim se je Hodnik smrtno ponesrečil, je last avtomobilskega prevoznika Buršiča iz Stare vasi.

* **Služkinja rešila svojemu gospodarju življenje.** 64letni upokojeni general in njegova 80letna tašča stanujeta sama z mlado služkinjo Francko Kovačevo v neki vili v Dobrilini ulici v Beogradu. V nedavni noči je Francka zbudil ropot. Ko je odprla oči, je zagledala pred seboj dva zakrinkana moža, ki sta jo vprašala, kje je general. Francka je odgovorila, da spi v sobi. »Če ne boš čisto tiho, te bova umorila,« je zagrozil ropar in jo prijel, da bi jo zavlekel v klet. Kljub grožnji pa je Francka začela glasno kričati in se je obupno postavila v bran. Oba roparja sta jo prišla in vlekla v klet, kjer sta jo zaprla. V boju z roparjema je bila Francka hudo ranjena. Kričanje služkinje pa je zbudilo generala. Hotel je poklicati policijo, pa je bil telefonski vod prezan. General, ki je že slišal korake roparjev v predsobi, je hitro odprl okno in glasno zaklical na pomoč Orožnik, ki je šel slučajno po tej ulici, je slišal klice in hitel k vili. General mu je vrgel skozi okno hišni ključ, s katerim je odprl orožnik hišna vrata in hitel v vilo. Roparja, ki sta ga slišala prihajati, sta skočila skozi okno in zbežala čez dva metra visoki vrtni zid. V predsobi so našli zanko iz žice, s katero sta roparja menda nameravala generala zadaviti v spanju.

* **Razburljiv dogodek so doživeli na Dobravi pri Mariboru.** V neki tamošnji gostilni je bilo zbranih več gostov. Nenadno se je pojavil z lovsko puško v gostilni Jožef Berglez in začel gostom groziti s puško. Gostje so zaradi tega začeli zapuščati gostilno. Nenadno pa je pobesnelec začel res streljati. Pri tem je zadela železničarja Ivana Pšenčnika v desno nogo. Maksa Šoraha v stopal in Antona Paka v prsi in desno nogo. Vse tri poškodovance so prepeliali v splošno bolnišnico. Orožniki so zločinca aretirali in ga oddali v sodne zapore. Berglez se je pri zasliševanju zagovarjal s pijanostjo. Razen tega so orožniki aretirali tudi njegovega tovariša Franca Lukiča, ki je pomagal Berglezu polniti lovsko puško.

* **Tihotanstvo je onesrečilo vso družino.** Orožniki iz Višnje gore so prišli že večkrat

so slišali biti plat zvona. Ko so se prepričali, da sami niso v nevarnosti, se je njih strah hitro polegel. Lotilo se jih je sočutje, želja, da bi pomagali, da bi gledali, da bi kaj doživeli. Nihče med njimi ni bil truden, vsi so samo nestrono čakali, kaj bi, in tako se je tudi tu zgodilo, da so se naposled nekateri začeli celo šaliti, ker so se jim dogodki prepočasi razvijali. Zdaj ni bilo mogoče misliti več reševati. Vselej, kadar je prišla kakšna nova brizgalna, je začela bruhati vodo v hlev, ki je mirno gorel dalje, da je čedalje bolj prasketalo in se kadilo.

Pozno, koje ogenj že pojemal, je prišla brizgalna iz vasi, ki je bila le četrte ure daleč.

»Ti so se pa že zbudili!« je nekdo na glas dejal.

»No, škoda ni velika,« je dodal njegov sosed prav tako glasno. »Njihova brizgalna je nekaj posebnega. Pri tej se poleti vselej osuše kovinski poklopci.«

Zamudniki med gasilci so seveda zaradi takšnih pripomb kaj grdo gledali. Toda ker so imeli zasmehovalci prav in jim niso mogli ugovarjati, so se nekaj časa trudili s svojo brizgalno. Jo nategovali na vse strani, priviali vtiake, tresli kotle, jih ogledovali od vseh strani, se potem prepričali, da se ne da nič početi, zmaievati z glavo in se potem odpeljali. In z njimi je šla zavest, da so imeli vsaj dober namen, pomagati.

Tam, kjer so se zbrale ženske, je bil največji hrup. Vsak visok, ponosen zubelj je spremljal nov krik. O vsem, kar se je dogajalo, so na glas razpravljale, se prepirale, stokale ali pa se smejale.

kaznovanega 33letnega Hacetovega pajdaša Toneta Pestotnika, doma iz Šmartna v Tunjinski dolini. Pri aretaciji so jim morali pomagati kmetje, tako se je nepridiprav otepal orožnikov. Orožniki so našli pri Pestotniku zalogo saharina in kreslinih kamenčkov. Oborožen je bil tudi s samokresom. Dobro, da ob aretaciji ni imel časa, da bi segel po orožju. Komandir g. Mlinarič se ga je tesno oklenil, ko je videl, da sega v žep. Prav ta svoj uspehi objem pa je plačal vestni orožnik s telesno poškodbo. Pestotnik je bil pred leti še ugleden gospodar in srečen oče dvoje dece. Ko pa so ga zalotila oblastva na prepovedani tihotapski poti, je bil obsojen na velikansko kazen: 240.000 dinarjev. Seveda ni zmožol tolikšnega zneska. Zato mu je bilo posestvo prodano in Pestotnik je postal brezdomec. Žena je odšla v Trzin, oba otroka pa sta pri sorodnikih v Šmartnem. Visoka kazen pa ga še ni izučila. Strastno je vdan tihotanstvu.

* **Dve žrtvi ubijalcev.** Nedavno je posestnik Josip Drozg pri Sv. Petru na Medvedovem selu v prebiru napadel 73letnega posestnika Petra Tramška v njegovem hlevu. Udaril je Tramška večkrat z motiko ter mu prebil lobanjo. Tramška so prepeljali v celjsko bolnišnico, kjer je te dni umrl za poškodbanj. Drozga so aretirali. Pred kratkim pozno zvečer se je pojavil 38letni Franc Babin iz Mozirja vinjen pred Štubetjevo gostilno v Mozirju. Ker je bila gostilna že zaprta, je začel razbijati po vratih. Nato pa so mu odprli. V kuhinji je bilo več fantov, ki so tam bili. Ko je začel Babin v vinjenosti groziti gostilničarki, so ga fantje vrgli iz gostilne. Ker pa je zunaj še dalje kričal in zmerjal, sta stonila brata Franc in Ivan Solarzen, napadla Babina in ga udarila večkrat z latio po glavi. Zjutraj so našli Babina blizu gostilne mrtvega. Oba Solarja so orožniki aretirali.

* **Cerkvenemu tatu odvzet plen.** Nedavno je na Žalostni gori pri Preserju prosil dobro oblečen človek za ključ, da si ogleda cerkev. Cerkovnik mu je ključ izročil in šele kasneje so opazili, da je kradel stekleno okrasje iz lestence v cerkvi. Pri podružnici Sv. Ane v

isti župniji pa je tat najbrž ponoči vdrl v cerkev in odnesel tri kipe s stranskega oltarja in prav tako stekleno okrasje iz brušenega stekla na lestencu. Ljubljanska policija je te dni prišla tatu in pri njem našla še dva kipa in stekleno okrasje lestence. Kakor kažejo poizvedbe, je bil pa med tem časom en kipec že prodan na Hrvaško.

* **Vlom v Kmetijsko družbo v Celju.** V nedavni noči so neznanci vlomili v skladišče Kmetijske družbe v Celju. Odnegli so iz blagajne 800 din gotovine, samokres in daljnogled. Nato so vlomili v veliko tobačno zalogo, od koder pa so odnesli samo tri zavitke cigaret Drava.

* **Vlom v Juvančičev hotel na Zidanem mostu.** V noči na nedeljo je bil izvršen v hotelu Franca Juvančiča na Zidanem mostu drzen vlom. Vlomilec je pobral natakariči iz predala denar, cigarete in še razne malenkosti. Razen tega je vzel nov radijski aparat ki ga je preko noči shranil v gostilniški sobi trgovski zastopnik Janez Guček. Preden je vse odnesel, se je dobro založil z gostilniškimi dobrotami. To pa je bilo zanj usodno. V pijanosti je vse razmetal po sobi in naposled pobasal nakradene predmete v aktovko, ki jo je pustil neki potnik v gostilni. Radio in aktovko je skozi okno spravil na cesto in šel nato v kolodvorsko restavracijo, kjer je čakal na priložnostnega voznika, ki je peljal krompir v Hrastnik Okrog 4. zjutraj je sobarica opazila cestno okno odprto in takoj na to ozorila hotelirja Juvančiča in osebe. O vladu so bili takoj obveščeni domači orožniki, ki so o vladu obvestili tudi sosedne orožniške postaje. Uspeh ni izostal. Vlomilec je 35letni Anton Sluga, doma iz Trbovelj. Mož ima na vesti že umor na Hrvatskem, zaradi katerega je presedel sedem let ječe in se je komaj pred šestimi meseci vrnil v svobodo. Ukradene predmete so pri njem dobili še vse.

* **Mladenka osumljena dveh požigov.** V zadnjem času je v Noršincih pri Ljutomeru dvakrat gorelo. Vsakokrat je ogenj nastal zvečer. Zgorela sta dva skednja. Na mostu sredi vasi pa so vaščani našli grozljivo pismo, napisano s svinčnikom, v katerem je nekdo obvestil razne posestnike, da bo vsak teden zgorelo po eno gospodarsko poslopje. Preiskava je dokazala, da je pisal listek brat neke mlade šivilje. Deček še hodi v šolo. Sestra mu je narekovala, kaj naj piše, mlajši brat pa je poslušal. Če na

je tudi požigala, še ni dognano. Ko je gorelo pri kmetici Frančiški Vavpotičevi na severnem koncu vasi, so jo videli, kako je šla iz tiste smeri proti domu, dasi bi bilo verjetnejše, da bi bila ob taki priliki hitela k ognju, že iz same radovednosti. Dasi osumljenki morda ne bo mogoče dokazati, da je zanetila požare v Noršincih, vendar jo čaka primerna kazen zaradi nevarne grožnje.

* **Rekruti, rezervisti in njih starši, pozor!** Z nestrokovnjaško izvršeno prošnjo sta izgubljena čas in denar. Zato ne nasedajte vsakomur s tako važno zadevo. Obrnite se le na koncesionirano in strokovno preizkušeno pisarno kapetana Franca Pera (Ljubljana, Malstrova ulica št. 14), ki vam pove, ali je prošnja sploh izvedljiva ali ne. Če je izvedljiva, vam za malenkosten znesek vloži prošnjo in uredi zadevo. Ne zamujajte časa in hitite z zadevo! Za odgovor priložite znamko za 6 dinarjev.

Iz Prekmurja

Prevoz sezonskih delavcev je urejen. Nesrečna smrt mladega fanta pod tovornim avtomobilom je dala povod sreskemu načelstvu v Murski Soboti za ponovno posredovanje pri poštni upravi, da bi dovolila izredne vožnje s poštним avtomobilom za prevoz sezonskih delavcev na njihove domove ob prihodu v Mursko Sobotu. Poštna uprava je prošnji ustregla in je že dala avtobus na razpolago za izredne vožnje, če se oglasi za vožnjo 20 delavcev, ki pri povratku v domovino uživajo polovični popust na poštних avtobusih. Promet je zdaj urejen tako, da bodo prtljago prevažali tovorni avtomobili po isti pristojbini kakor poštni avtobus. Delavci, ki pridejo v Mursko Sobotu ponoči, pa bodo našli najprej zatočišče v Delavskem domu.

VELIKA
BLAZNIKOVA
PRATIKA
je izšla
1940

Dr. Z. ŽEKŠ

BANOVINSKI ZDRAVNIK
ordinarja na Vrhniki
nasproti lekarne Hočevar

Ko je Matija Bernik nesel Henrika v hišo, so se slišali sočutni vzkliki, prav tako takrat, ko je gosna Ana vsa izmučena in bolna prišla čez cesto. Toda ko je Bernik nesel v hišo naslanjač in odejo, so nekatere ženske že druga drugi molče nomeškivale.

In potem je šel mimo njih Bukovnik, ne da bi jih bil soloh pogledal ali se zmenil zanje.

Ženske so zrle za njim in težko so zadržavale jezike, ko pa se je malo oddaljil, so se le onogumile in odprle zatvornice svoje zgovornosti. Samo počasi, kakor po kapljah so začele.

»Jei!« je zavzdihnila najpogumnejša in najbolj neučakana.

»No, tega je hudo zadelo!« je rekla neka druga.

»Seveda, pa če človek pomisli,« je dejala tretja, »kako je na prav za prav on —«

Odmor. Ni mogla končati. Toda vse so same čakale, kdaj se bo vsulo.

Prav tedaj pa se je spet hrumeče podrla novastena Oblak prahu, in med njim milijoni isker se je dvignil nod nebo. Ženske so se ob hrušču sicer zdrznile, pa vendar niso pozabile, kaj jih muči. Nekaj trenutkov so strmele v kadeče se razvaline, potem pa so se njih misli spet vrstile k Bukovniku.

»No, bog naj mi greh odпусти,« je rekla spet prva najpogumnejša. »Ničesar slabega ne bi smela očitati človeku, ki ga zadene taka nesreča, toda Bukovnik je bil zmerom tako visok —«

Ni mogla končati. Plaz se je sprožil. Vse naenkrat so začele. Potem je prišla čez vrt grda, suha starka. Stopila je k njim, slišala

njih hrup in se začela pomenljivo smejati. Saj je bilo vse besedičenje figa proti temu, kar je ona vedela.

Potem je vse vutihnilo. Ženske so opazile novo kletuljo. Slutile so, da mora vedeti nekaj posebnega.

»Kaj pa je, Oreharica?« je vprašala ena izmed žensk. »Ali si kaj videla? Slišala?«

»Ona nekaj vel!«

»Seveda vel!«

»No, glej, kako se drži!«

»Zakaj pa ne pove?«

»Saj ne bomo nikomur povedale!«

Tako so kričale druga čez drugo.

Oreharica pa se je kar napihovala od ponosa in zmagoslavja.

»Da tega, kar jaz vem, pa še nihče ne vel!«

Potem se je spet začel hrušč.

Zakaj ne bi povedala? Čemu skrivnostno! Nihče drug ne bo zvedel. Saj so same prijateljice. Eni je bila Oreharica celo botra. Saj so same med sabo. Ali pa Oreharica sploh nič ne ve.

Samo te poslednje besede so zalegle Oreharico, ki kar zrasla. Dvomljivo je uničujoče pogledala, potem pa se je obrnila k drugim.

»Pa da boste molčale!«

Živo kimanje.

»Skozi okno sem pogledala — zaradi otroka mi je bilo hudo — ves premočen je bil —«

»Seveda je hudo. Pa potem?«

»No, najprej je bil tam cunjar, potem pa —«

»No — no — Oreharica!«

»Potem pa je prišla ona.«

»Videle smo jo! Videle smo jo! Pa potem,

Oreharica. Potem je prišla ona. In kaj je bilo potem?«

Gospa Oreharica je napravila umeten odmor in se nasla nad pričakovanjem svojih tovarišic. Takšnega prijetnega občutka še svoj živ dan ni imela.

»Pa potem, Oreharica? Kaj nas moriš!«

»On jo je objel!«

»Objel!« To so zarezgetale!

»Objel okoli vratu in poljubil!«

»Poljubil!«

Ta beseda se je utrgala z vseh ust hkrati. Potem so potihnile. Preveč jih je ta novica prizadela in niso takoj našle odgovora nanjo.

Počasi so pomirile. Potem pa so začele šepetati, klepetati, se smejati. Dobra volja jih je obšla in niso je mogle skriti.

Velik možak se jim je približal. Dve težki vedri vode je nesel v rokah. Molče je hotel iti mimo babnic.

Tedaj pa je ujel na uho besedo, ki ga je zmedla. Neumno je pogledal in misli, da se je zmotil. Potem je ujel še eno besedo in še tretjo. Vedri sta mu postali pretežki in postavil ju je na tla. Še ena hudobna beseda in še ena. Tedaj se je orjak zganil.

»Prasice opravilive, ali ne boste zaprle gobcev? Pa takoj!«

Vedro vode se je izlilo nad glavami žensk in drugo mu je takoj nato sledilo.

Vreščanje, kriki, nagel beg, smeh in jezni klici mož in oskrbnik Avgust Rogelj je ostal sam in se prvič v življenju tresel.

(Dolje)

»Prijavite v »Domovini«

Ženski vestnik

Kis v gospodinjstvu

Kis je potreben v vsakem gospodinjstvu, ne samo za začimbo solate ali drugih jedil, temveč je osvežujoč tudi za telo in je zdravilo proti pikom raznega mrčesa.

Če ima meso že malo duha, ga izperi v vodi, kateri si primešala malo kisa.

Kadar si umiješ lase, primešaj zadnji vodi, v kateri lase izpiriš, malo kisa. Lasje bodo potem vse lepši, mehkejši in se bodo lepo svetili.

Če te boli vrat, tedaj grgraj vodo, pomešano s kisom. Če imaš roke puste in hrapave ali zamazane od sadja, si jih umij najprej s kisom, šele nato z vodo. Če te boli glava, tedaj si deni na čelo obkladek, pomešan z vodo in kisom. Če se kdo onesvesti, ga drgni v smeri proti srcu z okisano vodo. Če ne moreš spati, se umij vsak večer, preden greš spat, s kisom pomešanim z vodo. Če imaš srčno nevrozo, ki se kaj rada pojavlja pri južnem vremenu, tedaj si devaj obkladek na srce od kisa. To so vsi preizkušeni nasveti, ki gotovo pomagajo.

Za kuhinjo

Makova torta. Mešaj, da narase, šest rumenjakov in 15 dek sladkorja v prahu. Nato primešaj malo cimta od pol limone sok in naribano lupinico. 10 dek zmlatega maka in naribano lupinico. Posodo za torto dobro pomazi s sirovim maslom posuj z drobtinami, noter zlij testo razravnaj in peči v neprevročni pečici približno eno uro. Pečeno in hladno (najbolje drugi dan) torto prereži na devaj s poljubno mezo, čez pa obliži s čokoladnim ledom.

Orehove rezine. Umesi v testo četrt kile sladkorja v prahu, četrt kile zmlatih orehov, dve rebri zribane čokolade eno laire štino drobtin, ščeč cimta in klinčkov. Vse skupaj dobro umesi in nato za prst na debelo razvaljaj. Razreži na rezine in zloži na namažano pekačo. Po rezinah pomazi tale ledi beljak 14 dek sladkorja v prahu in od pol limone sok mešaj toliko časa, da se zgosti. Počasi peči v neorevročni pečici.

Krema od kakaa. V lonec vlij pol litra mleka, tri in pol deke kakaa, zavitek vanilijevega sladkorja v prahu. Vse skupaj dobro raztepi, postavi posodo na štedilnik in mešaj dalje toliko časa, da se krema zgosti. V skledo na naloži mehkih piškotov, polni s kremo takoj, ko se je ta zgostila, in postavi na hladno, da se shladi, preden daš na mizo.

Orehova rulada. Mešaj, da se zgosti, šest rumenjakov in 10 dek sladkorja v prahu, nato nalahko primešaj sneg šestih beljakov in 10 dek zmlatih orehov. Primerno veliko pekačo namaži s sirovim maslom, posuj z moko in zlij noter testo za pol prsta debelo. Pekačo ziblji sem in tja, da se testo samo in enakomerno razleze po pekači, nato speci. Je hitro pečeno, zato pazi, da se ne zažge. Še vroče, najbolje pred pečico na vratih, pomazi s temle nadevom. Nadev: Skuhaj v gosto kremo 10 dek sladkorja v prahu, 12 dek zmlatih orehov, malo vanilije in dve žlici mleka. Ko je krema kuhana in se je shladila, primešaj še 10 dek sirovega masla. Ko si nadev razmazala po pečenem testu, testo zvij v rulado. Ko se rulada shladi in jo hočeš dati na mizo, tedaj jo razreži na tenke rezine. Rulada ostane ves teden sveža, le narrezati jo moraš tedaj, kadar jo daš na mizo.

Kocke iz smokve. Pol kile smokve zmelji na strojčku in zavri v nekaj žlicah vode četrt kile kristalnega sladkorja. Ko se je sladkor raztopil, prideni zmlate smokve, od pol limone sok in naribano lupinico ter mešaj na ognju, da se zgosti. Nato primešaj še 10 dek zrezanih orehov in odstavi. Še toplo namaži na oblat, čez pa položi drugi oblat. Čez oblat položi čist papir, na papir ravno desko in desko obteži. Drugi dan zreži na kocke.

To pecivo ostane zelo dolgo sveže in se ne pokvari.

Torta. Mešaj, da se zgosti, 14 dek sladkorja v prahu in šest rumenjakov. Nato primešaj sedem dek zmlatih orehov ali mandeljinov, sedem dek v rumu namočenih drobtin, sok in naribano lupinico ene limone in nazadnje primešaj še sneg šestih beljakov. Posodo za torto pomazi s sirovim maslom, noter zlij testo, razravnaj in počasi v neprevročni pečici speci. Pečeno in hladno torto deni v globoko skledo in jo polij z vinom, preden jo daš na mizo. Vino zavri, dodaj po okusu sladkorja, malo cimta in žbic. Z vinom polita torta naj stoji četrt ure, da vpije vino.

Praktični nasveti

Olje pozimi rado zmrzne, odnosno se zgosti. To preprečiš, če stresesh v steklenico z oljem kavno žličko fine drobne soli. Če se je

pa olje zgostilo in postalo motno, tedaj stresi v olje žličko magnezije. Magnezija bo olje izčistila in vsa umazanost se bo vsedla na dno steklenice. Tedaj olje previdno odtoči, goščo pa porabi za mazanje vozov, kljuk, vrat in slično.

Steklena posoda zelo rada počni, če daš bolj vročo jed vanjo. Zato stekleno posodo takole prekuhaj, da bo odpornejša proti vročini. Zloži jo v večji lonec ali kozo, nalij mrzle vode nanjo in pristavi, da se voda počasi segreva. Vre naj potem samo nekaj minut. Nato lonec odstavi h kraju štedilnika in naj se tako počasi hladi. Ko se je voda že napol shladila, lahko lonec odstaviš in pustiš, da se čisto shladi. Šele nato poberi stekleno posodo iz vode, jo še enkrat splakni v čisti vodi in obriši. Tako prekuhana posoda bo odornejša proti vročim jedem. Iz previdnosti jo v stekleno posodo deni vedno kovinsko žlico, posebno srebrno, če jo imaš, kadar vnaš v posodo vročo jed.

Koliko koristnih reči lahko izdelujemo iz kosti

V Nemčiji se vse smotrno izkorišča. Zato je tudi nastala zadnja leta v Nemčiji vrsta industrijskih podjetij, kjer predelujejo reči, o katerih se je še nedavno mislilo, da spadajo samo na smetišče. Ena takih navidežno nepotrebnih reči je kost. Tudi v drugih državah so prišli zadnje leta na to, da se lahko porabi kost kot važna sirovina, toda nikjer je ne izkoriščajo tako mnogostransko kakor v Nemčiji.

Nemci so zadnja leta uredili smotrno nabiranje kosti. To delo opravljata zlasti mladina. V tvornici kosti najprej očistijo in razvrstijo, potem jih pa s posebnim strojem razsekajo na koščke velike približno kakor prst. To je potrebno, da se spravi iz kosti po možnosti vsa maščoba. Razsekane kosti namočijo v velike kotle, v katerih odstranijo iz njih maščobo. To delo opravijo v pritlični tvorničnega poslojaja, kjer je poseben stroj za kuhanje bencina. S kuhanjem bencina nastane bencinski plin, ki predira skozi kosti in izloči iz njih maščobo. V hudi vročini se maščoba raztopi in teče skozi posebno mrežico v posode. Bencinski hlapi se pri tem ne izgube. Iz kotla so naneljani v posebno zgoščevalno napravo; pri tem se ohladi s pomočjo mrzle vode in se snet izpremene v tekočino. Izločanje maščobe iz kosti traja navadno osem do deset ur. Iz kosti se izloči hkratu z maščobo vsa vlaga.

Maščobe in vlage proste kosti ostanejo približno tri četrti ure v navadni vodni pari, da se očistijo zadnjih ostankov bencinskega plina. Medtem se močno segrejejo in povsem posuše. Potem gredo kosti v druge oddelke, kjer jih začno predelovati. Iz njih izdelujejo klej, krmo, gnojilo, posebno oglje za čiščenje sladkorja. Klej iz kosti se da uporabiti različno in povpraševanje po njem je veli-

ko. Krma iz kosti je zelo važna. Kot gnojilo je kostna moka važna zlasti zato, ker ima 4 do 5 odstotkov dušika in 20 odstotkov žvepla. Malo je znano, da se rabijo zdrobljene kosti tudi za strojenje in v jeklnah kot najboljše sredstvo za doseganje večje trdnosti železa. Kostno oglje se rabi za čiščenje sirovega sladkorja in izdelovanje črnega laka za avtomobile. Ta lak ima edinstven blesek. Tudi ostanki kosti, ko predelavi v klej, ne gredo v izgubo. Služijo nam lahko kot dobro gnojilo ali pa se izdeluje iz njih krmo abno.

Parklji, konita in rogovi, ki jih ne prištevamo med kosti, se obdelujejo posebej. Iz parkljev izdelujejo v prvi vrsti dragoceno parkljevno olje, ki se rabi za mazanje avtomobilnih in železnih strojev in drugih podobnih naprav. To olje je zelo važno za fino mehaniko. Razen tega so parklji in konita izvrstno gnojilo mnogo boljše od drugih umetnih gnojil. Rogovje se lahko zmelje in z uspehom uporabljajo zlasti za gnojenje vinogradov. Pa tudi v industriji se rabi ta moka z uspehom zlasti pri brušenju oči, da se doseže večja trdnost. Rogovje se izkorišča na različne načine. Iz rogov se izdelujejo glavniki, gumbi, držaji za palice in dežnike, platnice za nože in podobno.

Kostno maščobo v tvornicah za predelavo kosti prečistijo in sicer destilirajo. Tako odstranijo iz nje vsa nesnaga. Čista kostna maščoba je najboljša sirovina za izdelovanje mila. Razen tega so pa v nji še druge važne snovi, tako glicerini, stearin za izdelovanje sveč, olje za izdelovanje raznih krem in podobno. Tudi za lakiranje se rabi kostna maščoba. Samo v eni nemški tvornici predelajo vsak teden več tisoč metrskih stotov kosti. Pomen kosti kot sirovine je za Nemčijo tem večji, ker jih ima Nemčija doma in jih ni treba uvažati.

× **Preseljevanje med Rusijo in Nemčijo.** Te dni je nemška uradna komisija za izselitev Nemcev iz Vzhodne Galicije in Volinije (na novem ozemlju Rusije) prestopila sedanjo nemško-rusko mejo. Komisija ima okoli 350 članov, ki so se pripeljali s posebnim vlakom, delno pa z avtomobili. Po nemških vesteh se bo izselilo iz imenovanih dveh pokrajin okoli 100.000 Nemcev, ki so po večini kmetovalci, nekaj pa je tudi obrtnikov in trgovcev. Njihovo središče je bilo mesto Luck. Komisija za preselitev nemške manjšine se bo razdelila v tri skupine, ki bodo poslovale v Vzhodni Galiciji, v Voliniji in v okolici Bialistoka. Preseljevanje bo trajalo razmerno mnogo časa zaradi izredno slabih prometnih zvez. Istočasno je začela poslovati v novih krajih Nemčije sovjetsko-ruska komisija za preselitev Ukrajincev in Belorusov v Sovjetsko Rusijo. Njih število še ni znano. V vrstah sovjetske komisije napovedujejo, da

se bo preselilo s tega ozemlja v Rusijo okoli milijon Ukrajincev.

× **Rusija šteje 182 milijonov ljudi.** Nedavno objavljeni izidi ljudskega štetja v Rusiji, ki se je vršilo 17. januarja, pravijo, da ima Sovjetska Rusija danes 170.467.000 prebivalcev, in sicer 81.665.000 moškega in 88.802.000 ženskega spola. V primerjavi s podatki ljudskega štetja od 17. decembra l. 1926. se je število prebivalstva v Rusiji povečalo za 23,4 milijona oziroma za 15,9%. Ker znaša prebivalstvo novih ruskih pokrajin (Zapadne Ukrajine in Bele Rusije) 12 milijonov, živi danes v Sovjetski Rusiji skupno 182 milijonov prebivalcev. Gostota prebivalstva je 5,05 na kvadratni kilometer. Najgostejše je naseljena Ukrajina, kjer pride na kvadratni kilometer blizu 70 ljudi, za njo pa slede kavkaške pokrajine in Bela Rusija. Največja zavazniška republika, veikoraska republika, kaže veliko razliko v gostoti prebivalstva.

× Nad dve milijardi ljudi je na svetu. Ob koncu lanskega leta je bilo po podatkih Društva narodov na svetu 2.143.000.000 prebivalcev. Evropa jih je štela brez Rusije 400 milijonov, Afrika nekaj nad 150, Severna Amerika 142, Srednja in Južna Amerika nad 130, Avstralija pa 10 in pol milijona. Izmed poedinih držav je na prvem mestu Kitajska, ki ima 450 milijonov prebivalcev. Sledi ji Indija s 186, Rusija s 170 (zdaj 180 do 182), Zedinjene države s 130, Nemčija z Avstrijo in Sudeti z 79, Japonska s 70, Holandska Indija z 68, Anglija z 48, Brazilija in Italija s po 44, Francija z 42 milijoni.

× Vsaka ura vojne požre eno milijardo dinarjev. Američani so izračunali, da se porabi vsak dan najmanj 25 milijard dinarjev za vojne namene, torej v enem dnevu dvakrat toliko, kakor znašajo vsi izdatki naše države v enem letu. Vsaka ura požre za vojno več kakor eno milijardo dinarjev. Pred svetovno vojno so porabile evropske države povprečno 12 in pol odstotka državnih dohodkov za vojsko in mornarico, to je osminko svojih proračunov. Danes porabijo v ta namen 45 do 55 odstotkov, torej povprečno polovico državnega proračuna. Anglija je porabila leta 1933. za svojo oboroženo silo samo 10 milijonov funtov (26 milijard din) Leta 1938 pa je izdala samo za vojno letalstvo 126 milijonov funtov. Kancelar Hitler je nedavno v svojem govoru objavil, da je porabila Nemčija za oborožitev v teku šestih let okoli 90 milijard mark (1300 milijard din), to je 22 milijard mark več, kakor so znašali vsi v teh letih plačani državni davki v Nemčiji. Svoje dni so bile vojne mnogo cenejše. Tako je stala Habsburžana Rudolfa II. skoro 3 leta turška vojna, ki se je končala 11. novembra l. 1606., vsega skupaj 17 milijonov goldinarjev. V minili svetovni vojni je izdala Anglija 43 milijard zlatih dolarjev (2800 milijard dinarjev), Nemčija 39 milijard, Francija 24 milijard. Zedinjene države 26

milijard in Avstro-Ogrska 13 milijard zlatih dolarjev za vojno.

× Da bi duša mrtvega moža prešla vanjo... Pred kratkim se je neka vdova na Turškem obrnila do turških oblastev s predlogom, ki so ga morala sprejeti, ker niso našla nobene določbe, ki bi temu nasprotovala. Vdova je namreč zahtevala, naj ji pepel nje-nega moža, ki so ga sežgali v krematoriju, izročijo, ker ga hoče v vodi raztopljenega popiti, kakor sta si z možem obljubila, ko je bil še živ. Tisti, ki bi izmed njiju prvi umrl, naj bi v podobi pepela prešel v drugega. Ta zakonska dvojica je na to misel prišla glede na zanimiv primer iz stare zgodovine. Še danes obstoje razvaline velikanskega mavzoleja v Halikarnasu, ki so ga v starem veku smatrali za enega izmed sedmih svetovnih čudes. Aa mavzolej je dala zgraditi žena kralja Mavzola, po katerem je dobil tudi ime. Lepa pralica Artemizija, ki je umrla l. 350. pred našim štetjem, se je bila s svojim možem zmenila na enak način kakor omenjena turška zakonca dve in četrt stoletja pozneje. Artemizija je popila na isti način pepel svojega pokojnega moža in je bila prepričana, da ga je vsega sprejela vase.

× Silno naglo razmnoževanje poljske miši. O njih je splošno znano, da se zelo hitro množe. Neki madžarski raziskovalec je umetno redil par poljskih miši in ju pustil razmnoževati se pod najugodnejšimi pogoji. V 11 mesecih je dobil trojno pokolenje, in sicer 1597 samcev in 960 samic, skupaj 2557 živčic. Nedavno je objavil nemški naravoslovec dr. Herfs usoehe svojih več let trajajočih poskusov glede razmnoževanja velike poljske miši. Tudi v tem primeru je dobil veliko šte-vilo potomstva v enem letu. En par miši je naplodil 1647 mladičev, od teh 772 samic in 875 samcev. To je sicer manj v primeri s potomstvom navadne poljske miši, toda velika poljska miš napravi mnogo več škode in zato so posledice njenega razmnoževanja enake, če ne še večje kakor pri navadnih miših. Dr. Herfs je tudi ugotovil, da velike miši ne vržejo mladičev samo 3krat ali 4krat na leto v času od 15. aprila do 15. oktobra, kakor so naravoslovci prej mislili, temveč da se pod ugodnimi pogoji razmnožujejo te miši še pozno v jeseni.

× Iskanje zlatega zaklada. V predmestju španskega mesta Seville je bilo v neki vili obnovljeno iskanje zlatega zaklada iz časov kralja Pedra I. Zaklad so iskali že pred državljansko vojno, pa so morali delo zaradi krvavih bitk prekiniti. Vila je bila nekoč last dvornega žida kastiljskega kralja Pedra I. Samuela Levija. Kralj Pedro, ki je bil neprestano v denarnih stiskah, ker so požrli njegovi boji proti neievernikom vse državne dohodke, si je izposodil denar od židovskega dvornega bankirja. Pri tem je pa dal po neprevidnosti židu v zastavo zaklad, obsegajoč mnogo zlatih predmetov in dragocenosti neizmerne vrednosti. Žid tega zaklada nikoli ni vrnil. Najbrž ga je zakopal v kleti pod vilo, ki je zdaj last sevillskega meščana Joaquina Fernandezza Moja. Pod vilo so našli labirint hodnikov, ki so najbrž služili židu za skrivališče za naropano blago. Žid se je pečal namreč tudi s tem, da je sprejemal od roparjev nakradeno blago in ga spravljaj. Hodniki drže daleč pod sosedno ulico; visoki so 1.5 m, široki pa 2 m.

× Kdo ima pozimi rdeč nos. Med številne pojave, ki pogosto pomenijo lepotno pogreško, spada tudi rdeči nos. Ta se pojavlja pogosto v zvezi s hladnimi rokami in nogami. Skoro vedno ga je smatrati za znak motenj v oskrbi s krvjo. Posebno ženske trpijo zavoljo njega. Rdeči nos se kakor hladne roke in noge pojavlja zlasti v jesenskem in zimskem času. Pomoč je v vsakodnevni menjajočih se toplih in mrzlih kopelih rok in nog pred spanjem. Kopeli mora slediti drgnjenje rok in nog s frotirko. Zelo priporočljivo je tudi obilno gibanje na prostem. Motnje v krvnem obtoku bodo potem kmalu odpravljene in izginil bo tudi rdeči nos, ne da bi ga bilo treba sploh posebej obravnavati. Če je pojav prav hud, tedaj si lahko nos zvečer še toplo odrgnemo in namažemo s cinkovim mazilom. Toda samo to drgnjenje

in mazanje nosu brez zgoraj navedenega uravnavanja obtoka sploh ne zaleže nič.

Popotnikova torba

S plevelom mu je ugonobil setev

Poljane, decembra.

Pri nas se je zgodil primer hudobnosti, ki naravnost vpije po temeljiti kazni. Posestnik Anton Bizjak v Zgornjem Brdu, občina Poljane, je posejal pred tedni na svojih njivah ozimno pšenico. Ko je ogledoval Bizjak te dni svoje njive, je začuden opazil, da ne poganja iz tal samo pšenica, marveč tudi neki plevel, ki ga je posejal neznanec kar po vseh treh njivah.

Ugotovili so, da je zlobnež nasul po Bizjakovih njivah kokalja in graščice. Škoda je znatna, ker je vsa setev uničena, za novo setev pa je že prepozno. Orožniki so osumili grdega dejanja nekega moškega, ki je z Bizjakom sort. Ta možki je Bizjaku obljubil maščevanje.

Otrek je zažgal

St. Vid na Dolenjskem, decembra

Pri Resnikovih v Petrušni vasi sta gospodar Tone in sestra Micka pripravljala butare za zimo. Povezovala sta jih in skladala v drvarnico. Poleg njiju se je igral štiriletni Tonček. Zatočljena v delo nista niti opazila, da je Tonček zmanjkalo. Čez čas pa sta videla, da je fantiček zakrivil že strašno nesrečo. Iz skednja se je začel vzdigovati dim.

Domači so začeli klicati na pomoč in donasati vodo. Toda njihovo prizadevanje je bilo zaman. Medtem je bilo že vse gospodarsko poslopje v ognju. Ljudje so rešili, kar se je še dalo spraviti iz goreče zgradbe.

Posestnik Tone Bučar je tudi sam bil med reševalci. Odmetaval je turščico, ki je visela pod streho in je padla nanj. Dobil je tako hude opekline po rokah in obrazu, da je moral po zdravniško pomoč.

Resnikovi so hudo prizadeti, ker sta jim zgorela tudi ves živež in krma. Zavarovalnica je neznatna.

ČAROVNIK JE

Učitelj napiše na tablo besedo »tat« in hoče vedeti od učencev, kaj ta beseda pomeni. »No, Mihec, obrazloži mi to.«

Mihec: »Ne vem, gospod učitelj.«

Učitelj: »Poglej! Če sežem v tvoj žep in vzamem iz njega deset dinarjev, kaj sem potem?«

BAKICW

11, Rue Auber, Paris (9^e)

odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem denarnem kurzu. Vrši vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64 — Bruxelles; Francija: št. 1117-94, Paris; Holandija, št. 1458-66 Ned Dienst; Luksemburg: št. 5967, Luxembourg. Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice.

Zamudni naročniki!

Poravnajte zaostalo naročnino, da boste prejeli

božično številko!

NAJLEPŠE BOŽIČNO DARILO

so lepe in zanimive knjige, ki bodo prijetno skrajšale dolgečasne zimske dneve.

Doslej smo izdali te:

RAVLJEN:

Zgodbe brez groze

KLABUND:

Pjotr - Rasputin

RAVLJEN:

Črna vojna

THOMPSON:

Sivko

MAJERJEVA:

Rudarska balada

Naše cene potrjujejo, da so knjige založbe »CESTE« v resnici

najcenejše slovenske knjige

kljub temu pa so vsebinsko odlične, zelo okusno pa so tudi opremljene

BROŠIRANA KNJIGA STANE 10 DIN

VEZANA KNJIGA STANE 15 DIN

Pri broširanih knjigah računamo za omot in poštino samo 1 din, pri vezanih v celo platno pa 1.50 din.

ZALOŽBA »CESTA«
LJUBLJANA — KNAFLJEVA UL. 5

RADIO LJUBLJANA

od 17. do 24. decembra

Nedelja, 17. decembra: 8: Jutrnji pozdrav. — 8.15: Prenos cerkvene glasbe iz frančiškanske cerkve. — 8.45: Verski govor (dr. Vilko Fajdiga). — 9: Napovedi, poročila. — 9.15: Pevski zbor »Enakost« iz Slovenskega Javornika. — 10: Borba za duše v Afriki (dr. Lambert Ehrlich). — 10.20: Nedeljski koncert radijskega orkestra. — 11: Prenos slavnostnega zborovanja ob 20letnici Aleksandrove univerze v Ljubljani. — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Koncert vojaške godbe 40. pehotnega polka triglavskega. — 17: Kmetijska ura: Reja ovc v Sloveniji (inž. Anton Greif). — 17.30: Veselo popoldne: Originalna švicarska godba (bratje Malenškovi in kvartet Fantje na vasi). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Jubilejna sezona hrvatske drame. (Marko Fotez). — 19.40: Objave. — 20: Pevski zbor »Gospodsvetski zvon«. — 20.45: Za vsakega nekaj bo igral radijski orkester. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Mandoline in balalajke (plošče).

Ponedeljek, 18. decembra: 7: Jutrnji pozdrav — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Vesel drobiž (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14: Poročila. — 18: Zdravstvo mladostne dobe: Zablode (dr. Anton Breclj). — 18.20: Iz Kalmanovih operet (plošče). — 18.40: Slovstveno predavanje: V zarji XIX. stoletja na Goriškem (dr. Jože Lovrenčič). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: O naši književnosti za mladino (Petar Mitropan). — 19.40: Objave. — 19.50: Več manire — pa brez zamere (Fran Govekar). — 20.05: Rezervirano za prenos. — 21.30: Vojaške godbe igrajo (plošče). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: V oddih (radijski orkester).

Torek, 19. decembra: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 11: Šolska ura: Razvoj glasbil. Predavanje z glasbenimi vložki (Stanko Prek). — 12: Koračnice slavnih mož (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14: Poročila. — 18: Iz Mozartovega carstva (plošče). — 18.40: Čudež v območju vere (Fran Terseglav). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Herojstvo Stepana Radiča (Luka Fertilja). — 19.40: Objave. — 19.50: Deset minut zabave. — 20: Ravnikove samospeve bo pel Andrej Jarc. — 20.45: Resne in vesele skladbe slovenskih skladateljev (radijski orkester). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Citraški dueti (Mesgolits in Slavka Peklarjeva).

Sreda, 20. decembra: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Iz českih oper (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Polke in koračnica (plošče). — 18: Mladinska ura a) Zakaj sem postal sodnik. (dr. Andrej Dolinar). — b) Smučar in vreme (Janko Sicherl). — 18.40: Narod in narodnost (prof. Edvard Kocbek). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Predavanje državne obrambe. 19.40: Objave. — 19.50: Uvod v prenos. — 20: Prenos opere iz ljubljanskega gledališča. (v 1. odmoru glasbeno predavanje Ukmarja, v 2. odmoru napovedi, poročila).

Četrtek, 21. decembra: 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 12: Valčkov kralji (plošče). 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Operni trio. — 14: Poročila. — 18: Pester spored radijskega orkestra. — 18.40: Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Savez Sokola kraljevine Jugoslavije. 19.40: Objave. — 19.50: Deset minut zabave. — 20: Dvospevi in samospevi starih klasičnih moj-

strov (orgle, violončelo in dve gosli). — 21: Reproduciran koncert simfonične glasbe. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Radijski orkester.

Petek, 22. decembra: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 11: Šolska ura: Božič slovenskega kmeta. Predavanje z glasbenimi vložki (Viktor Pirnat). — 12: Naši zbori (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14: Poročila. — 18: Ženska ura: Božični prazniki (Cilka Vračkova) — 18.20: Božične misli (plošče). — 18.40: Francoščina (dr. Satnko Leben). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Reška in zadrška resolucija (Vojislav Radovanović) — 19.40: Objave. — 19.50: Fotografska kamera in lepota Slovenije (Oskar Kocjančič). — 20: Za krajši čas (plošče). — 20.30: Schubert: Maša v G-duru za zbor in

orkester. — 21.20: Solistične točke (plošče). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Trio (Gregorc — klarinet, Sušteršič — viola in Svetel — klavir).

Sobota, 23. decembra: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Plošče. — 12: Vesele plošče. — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Vesele plošče. — 14: Poročila. — 16: Otroška ura: a) dr. Magajna: Racko in Lija, 12. branje (bral bo avtor sam). b) Nastop otrok (Slavka Vencajzova). — 17.50: Pregled sporeda. — 18: V svitu božiča, orgelski koncert (prof. Pavel Rančigaj). — 18.40: Pogovori s poslušalci. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Slovenske božične narodne šege in navade. (Rudolf Dostal). — 19.40: Objave. — 20: O zunanjih politiki (dr. Alojzij Kuhar). — 20.30: Zima v glasbi in besedi (pisan večer). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Radijski orkester.

Ponovna uvedba nekaterih ukinjenih vlakov

Od sobote 2. t. m. spet vozijo dnevno nekateri potniški vlaki, ki so bili ukinjeni 28. oktobra, in sicer:

Na progi Sevnica — Zidani most potniški vlak z odhajanjem iz Sevnice ob 8.25 ki ima zvezo iz Novega mesta in Trebnjega

Na progi Zidani most — Ljubljana potniški vlak z odhajanjem iz Zidanega mosta ob 6.00 in prihajanjem v Ljubljano ob 7.24 ter v obratni smeri z odhajanjem iz Ljubljane ob 23.22 in prihajanjem na Zidani most ob 0.46. Iz Ljubljane vozi vlak že od 1. decembra.

Na progi Ljubljana — Postojna potniški vlak z odhajanjem iz Ljubljane ob 23.23 in prihajanjem v Postojno ob 1.09 ter v obratni smeri z odhajanjem iz Postojne ob 7.25. z Rakeka ob 8.00 in prihajanjem v Ljubljano ob 9.10. Iz Ljubljane vozi vlak že od 1. decembra.

Rogaški vlaki vozijo spet do Celja in od nje. Jutrnji vlak prihaja v Celje ob 6.27 ter odhaja iz Celja ob 7.17. Večerni vlak prihaja v Celje ob 19.50.

Na progi Ljubljana — Boh. Bistrica, odnosno Rateče-Planica potniški vlak z odhajanjem iz Ljubljane ob 5.40 in prihajanjem na Jesenice ob 7.43. v Boh. Bistrico ob 8.36, odnosno v Rateče — Planico ob 8.39. V obratni smeri odhaja vlak iz Boh. Bistrice ob 19.00, iz Rateče-Planice ob 19.15, z Jesenice ob 20.20 in prihaja v Ljubljano ob 22.10.

Na progi Ljubljana — Kamnik mesto potniška vlaka z odhajanjem iz Ljubljane ob 21.20 in prihajanjem v Kamnik mesto ob 22.14 ter v obratni smeri z odhajanjem iz Kamnika mesta ob 20.00 in prihajanjem v Ljubljano ob 20.55. Ob nedeljah in praznikih vozi izletniški vlak z odhajanjem iz Kamnika mesta ob 21.20 in prihajanjem v Ljubljano ob 22.23.

Na progi Ormož — Murska Sobota potniški vlak z odhajanjem iz Ormoža ob 7.23. z zvezo iz Maribora in Ljubljane in prihajanjem v Mursko Soboto ob 8.55 in v obratni smeri z odhajanjem iz Murske Sobotice ob 10.32 ter prihajanjem v Ormož ob 12.09 z zvezo proti Mariboru in Ljubljani.

Na progi Ljutomer — Gornja Radgona potniški vlak z odhajanjem iz Ljutomera ob 8.15 in prihajanjem v Gor. Radgono ob 8.56 ter v obratni smeri vlak z odhajanjem iz Gor. Radgone ob 10.05 in prihajanjem v Ljutomer ob 10.46. Oba vlaka imata zvezo z Mariborom in Ljubljano.

Na progi Maribor — Prevalje potniški vlak z odhajanjem iz Maribora ob 10.12 in prihajanjem v Prevalje ob 12.20 ter v obratni smeri z odhajanjem iz Prevalj ob 14.43 in prihajanjem v Maribor ob 16.47.

Na progi Slovenj Gradec — Dravograd — Meža potniški vlak z odhajanjem iz Slovenj Gradca ob 5.26 in prihajanjem v Dravograd — Mežo ob 5.50 ter v obratni smeri z odhajanjem iz Dravograda — Meže ob 20.37 in prihajanjem v Slovenj Gradec ob 21.15.

Na progi Konjice — Zreče mešan vlak z odhajanjem ob 12.03 in prihajanjem v Zre-

če ob 12.24 ter v obratni smeri z odhajanjem iz Zreč ob 16.30 in prihajanjem v Konjice ob 16.51.

Na progi Novo mesto — Straža — Toplice mešana vlaka z odhajanjem iz Novega mesta ob 6.35 in 19.20 ter s povratkom v Novo mesto ob 7.22 in ob 20.06

Na progi Zabok — Krapinske Toplice — Krapina potniški vlak z odhajanjem iz Zaboka — Kr. Toplice ob 9.19 in prihajanjem v Krapino ob 9.49 ter v obratni smeri z odhajanjem iz Krapine ob 13.41 in prihajanjem v Zabok — Krapinske Toplice ob 14.10

Po Sloveniji gre glas: »Domovina« ie za nas

LISTNICA

Zarkovo. Glede svojega sorodnika v Ameriki se obrnite na izseljenskega zastopnika pri banski unravi.

MALI OGLASI

Naslovi inserentov oglasov s šiframi ostanejo strogo tajni.

HLAPCA.

majšega, po možnosti oženjenega brez otrok, za domače gospodarstvo išče uprava graščine Boštanj pošta Boštanj.

DEKLE, STARO 35 LET

išče mesto gospodinje h kakemu vdovcu, najrajši kje na Gorenjskem. Naslov v upravi »Domovine«.

ISCEM MESARSKEGA VAJENCA

pridnega in poštenega od boljših kmečkih staršev za Maribor. Naslov v upravi »Domovine«.

900 DIN MESEČNO

lahko vsakdo zasluži. Pošljite znamko za odgovor Jos. Batič, Ljubljana 7.

AKO POTREBUJETE POSOJILO

ne čakajte zadnjega trenutka, temveč javite se takoj pri zastopstvu hranilne posojilnice »Moj dom«, Gregorčičeva ul. 3, Celje. Za odgovor znamko za 3 din.

VLOŽNE KNJIŽICE

Prve hrvatske štedione in njenih podružnic in obveznice za likvidacijo kmečkih dolgov kupuje in takoj v gotovini plača Realitet, Zagreb, Vlaška 2, tel. 46-07.

POSOJILA

na vknjižbo hiš v mestih, na kmečka posestva po 6 odstotkov obresti na dolgoročno odplačilo nabavljamo, prodajamo hiše, posestva, gostilne itd. Realitet, Zagreb, Vlaška 2. II. Za odgovor izvolite poslati 3 din v znamkah.

ZA NEVESTE!

Več popolnoma novih šivalnih strojev prvovrstnih znamk po izvanredno nizkih cenah naproday pri »Promet«, nasproti Križank. Tudi ob nedeljah dopoldne ogled.

CEPLJENO TRSJE

sadno drevje divjake, nudi Ziher Franjo, Zamušani, p Sv Marjeta, Moškanjci. Zahtevajte cenik!

POZOR MIZARJI!

Zaloga vezanih plošč in furnirjev po tovarniških cenah s posebnim popustom pri »Obnovi«. F Novak Jurčičeva 6, Maribor

POCENI NAPRODAJ

18 popolnoma novih šivalnih strojev prav poceni, več koles, otroških vozičkov in drugih predmetov pri »Promet«, nasproti Križank v Ljubliani

VAŽNO ZA PRAŠIKEREJE!

Vsakemu ki redi prašiče, pošljem brezplačno zavitek in navodilo »Mastelina« ki je zakonito zavarovan franco vašo pošto. Samo z enim potkusom se boste prepričali da dosežete pri polaganju »Mastelina« velik uspeh. Pišite na naslov Ivan ... ..

ZDRAVSTVENE IN TOVARNIŠKE KNJIGE:

Dr. Holänder, Zablode ljubavnega življenja, 20 din; Kako se žena obvaruje spočetja nosečnosti 42 din; Svetovalec dekletom za poroke, 35 din; Spolne bolezni, 38 din; Kako se dopadeš ženskam ali moškim 30 din; Sposovnik Hubezenskih pisem 30 din; Knjiga lenega vedenja 32 din; Recepti za negovanje ženske lepote 28 din; Moščanska kuharica 40 din; Velika sanitska knjiga z vedeževanjem iz kart, loterijo in astrologijo 66 din; Hiromantija-vedeževanje z dlani 32 din; Čarobniška vedeževanja 38 din; Čudeži hipnotizma 35 din; Razočarila po povzetih šarlat. Maribor, Krekova 6

NOV REDILEN SPASEK

vsak kmetovalec si lahko hitro in z majhnimi stroški zredi svoje prašiče. Zahtevajte 2e zavitek za 1 prašiča ter stane 1 zavitek

6 zav. po pošti 2 din, 3 zav. po pošti 24 din, 4 zav. po pošti 30 din. Mnogo zdravilnih pisem, izdelanih v drogeriji KANC, Ljubljana, Židovska ul.

MUSTOVA ESENCA „MOSTIN“

Z našo gnetno esenco Mostin si lahko vsakdo z majhnimi stroški pripravijo izborno, obstojno in zdravo domačo pijačo. Cena 1 stekla za 150 utrov din 20, po pošti din 35, 2 steklenici po pošti din 55, 3 steklenice po pošti din 75

Pazite, pravi »Redin« in »Mostin« se dobi samo z gornjo sliko in ga prodaja za kranjski del Slovenije drogerija KANC, Ljubljana, Židovska ul. 1 a. Za štajerski del Slovenije in Prekmurje pa samo drogerija KANC, Maribor, Gosposka ulica 34.

SAMO Din 98.—

63719 Po ceni in dobra zapetna ura Shock Proof, lepo kromirano obliše s svetlečimi številkami in kazalec Din 98.—
63796 Ista z anker kolesjem na kamne telesa s sekundnim kazalcem Din 185.—
63710 Ista s prima anker kolesjem na 15 kamnov s sekundnim kazalcem Din 260.—

Zahtevajte cenik, zastoj in poštne prosto.
H. SUTTNER, Ljubljana 6

Lastna protokollirana tovarna ur v Švic.

Brati se navadite

pa vam bo vsak prosti čas, ki ga boste preživali ob knjigi, v srečo, izobrazbo in zabavo. Polez telesnega odpočitka si boste okrepili tudi duha ter si širili obzorje na najprijetnejši način.

Omogočamo vsem neimovitim slojem nabavo najbolj zanimivih knjig

s tako globokim znižanjem cen, da si jih bo mogel vsakdo nabaviti čim več. Opozarjamo na, da veljajo znižane cene samo za Miklavžev in božični nakup. Od 1. januarja dalje pa bodo veljale zopet običajne prodajne cene.

Na razpolago so naslednje knjige:

- Veridicus:
Pater Kajetan
roman po ustnih, pisanih in tiskanih virih 187 str.
- James Oliver Corwood:
Onkraj pragozda
Roman 129 str.
- Gustave le Rouge:
Misterija
Roman 177 str.
- Oever Richter Frich:
Rdeča meglja
Roman 108 str.
- Rene de Bruyere:
Hektorjev meč
Roman 80 str.
- J. O. Corwood:
Lov za ženo
Roman 194 str.
- E. J. Seliger: Brat:
Ugrabljeni milijoni
Roman ameriškega Jugoslovca. 291 str.
- Philips Oppenheim:
Milijonar brez denarja
Roman 92 str.
- Zane Grey:
Železna cesta
Roman 219 str.
- Stanley Weyman:
Rdeča kokarda
Roman iz velike revolucije. 288 str.
- Sinclair - Gluck:
Zlati panter
Roman
- Marcel Priollet:
Seržant Diavolo
Roman 344 str.
- Emerson Hough:
Možje
Roman 210 str.
- Donald Keyhoe:
Gusar v oblakih
Letaški roman. 130 str.
- Artur Bernede:
Belfegor
Pustolovski roman.
- Staroslav:
Gostilne v stari Ljubljani
- Melik:
Do Bitolja in Ohrida

Upravništvu „JUTRA“ v Ljubljani

Podpisani naročam sledeče knjige:
(navedite samo številke knjig)

Vam obenem nakažem po poštni položnici, na poštni ček, račun v Ljubljani, št. 17749.
Knjige pošljite na naslov:

GLOBOKO ZNIZANE CENE SO NASLEDNJE:

Posa rana knjiga

din 10.—

Skupina 5 knjig po poljubni izbi
din 30.—

Skupina 10 knjig po poljubni izbi
din 50.—

NAPISAL MIKO BRODNIK

Srce v okovih

ROMAN

Moral je biti domač v gozdu, to se mu je videlo. Branko je opazoval, kako spretno je vodil konja v temi, da se nista nikdar spotaknila.

Vedel bi rad, kaj z njima neznanci mislijo, kam ju nameravajo odpeljati. Vprašal je čuvaja.

»Molči. Boš že videl!« je bil odgovor. Ko je vedel, da s te strani ne bo nič zvedel, ni več izpraševal. Le to je opazil, da gredo čedalje globlje v gozd.

Potem je nenadoma zagledal v daljavi rdeč soj. Taborišče. Torej razbojniki niso bili sami. V gozdu jih čakajo še drugi.

Gozd se je nenadoma izpremenil v jaso in na sredi je gorel ogenj. Ko je eden izmed neznancev, ki je stražil, opazil čudni spreved, je hitro stekel to povedat. Malo nato se je vrnil s precej starim človekom.

»Torej dva sta bila?« je vprašal Brankovega čuvaja in glas mu je razodeval zadovoljnost. »In kako je s plenom? Dosti?«

»Nismo ju še preiskali.«

Mož je zmajal z glavo.

»Odvežite ju. Pazite, da vam ne pobegeta!«

Čuvaj je prerezal vrv in Branko je omahnil na tla. Vsi udje so mu bili odreveneli, kajti vrvi so bile tako tesno privezane, da so mu rezale v meso.

Ko sta bila razvezana, se je starec vrnil.

»Kdo sta? je vprašal s stroгим glasom.

Branko ga je samo prezirljivo pogledal in mu ni odgovoril.

»Tak povej,« je skočil starec k njemu. »Če se misliš z menoj norčevati, si v zmoti. Govori, sicer ti bodo moji ljudje pomagali do besede.«

Preteče ga je pogledal in pomignil najbližjemu svojih.

Branko je videl, da je nezmislno spirati se, in mu povedal, da sta begunca.

»Begunca? Odkod?«

»Jaz nisem Rus,« je rekel Branko. »Čez Sibirijo se vračam domov.«

»Ne vem, ali bi ti verjel,« je neverjetno odkimal starec. »Sicer bomo pa videli. Kje sta dobila tako dobra konja?«

»V dar.«

»V dar?« se je zasmel starec. »V dar. Ukradla sta jih, kaj?«

Branko je odkimal in rekel odločno: »Nisva jih!«

»Tudi predrzen si,« je mrko rekel starec. »Še lagati se upaš. Kaj misliš, da ne vem, kako si prišel do njih? Bog ve, ali nista ukradla še kaj drugega? Tovariša, poglejta!«

Dva sta pristopila, da bi ju preiskala.

Da bi bolje videla, sta ju potegnila k ognju. Tedaj pa je Branko nenadoma presenečeno vzkliknil. Prej, dokler so bili v temi, napadalcev ni spoznal, zdaj pa je opazil, da so cigani, in to mu je zbudilo novih misli.

Spomnil se je dogodka pred leti, ko je rešil ciganskega čudodelnika pred napadom kmetov. Spomnil se je tudi, da še zmeraj nosi v žepu talisman, ki mu ga je takrat podaril rešeni cigan.

»Počakajte še malo!« je vzkliknil.

Začudeno so ga pogledali. On pa je segel v žep in po dolgem iskanju našel v njem umazani kipec. Brez besed ga je pomolil starcu.

»Naše znamenje,« je ta zajecjal. »Kako si prišel do njega, govori!«

»Saj veš, kaj pomeni ta znak,« je mirno odvrnil Branko. »Kar tako ga nisem dobil.«

»Vem. Enemu naših si rešil življenje,« je rekel starec. »Odpusti mojim, da so te napadli. Niso mogli vedeti...«

Zdaj se je jel opravičevati in je bil videti ves nesrečen.

»Vsaj dneva bi počakali,« je Branko obrnil pogovor na smešno, vesel, da se je tako poceni izmazal, ko je še trenutek prej napravil črto čez svoje premoženje in morda tudi čez življenje. »Sredi noči naju napačete...«

Starec je skomignil z ramo.

»Oprostite! Tak je naš poklic. Saj res nismo mogli vedeti, da si naš prijatelj.« Potem se je nenadoma nečesa spomnil! »Povej, kako naj se ti oddolžimo.«

»Pustite naju pri miru, da se odpočijeva,« je zagodrnjal Branko.

Starec je samo zamahnil z roko in povelje je bilo izvršeno. Branko in Mitja sta dobila v enem izmed številnih šotorov ležišče, da si boljšega misliti nista mogla.

Drugo jutro sta se precej pozno zbudila. Branko je pogledal ven. Tam je stal pred šotorom cigan. Hotel ga je nekaj vprašati, toda cigan je stekel proti sosednjemu šotoru, ne da bi se bil zmenil za njegove besede.

A takoj se je spet vrnil in rekel:

»Naš gospodar vaju prosi, da prideta k njemu v šotor.«

Poklical je Mitjo in šla sta.

Šotor ciganskega poglavarja je bil bogato opremljen. Na vseh koncih so se šopirile dragocenosti, znošene z vseh vetrov.

Ko je Branko odgrnil zagrinjalo, ki je zapiralo vhod, je starec, ki je sedel za mizo, zbito iz desk, vstal in stopil k njemu.

»Upam, da sta si zdaj že ohladila jezo.«

Potem je spet sedel.

Branko se je ozrl po šotoru in sedel na stol v kotu.

»Srečo sta imela, da sta padla meni v roke. Nisem edini tu okoli. Če bi bila zašla v past sosednji četi, kjer ni ciganov...«

Zasmel se je. Potem pa je nenadoma zresnil obraz.

»Kam sta namenjena?« ju je vprašal. »Če bi vama lahko kaj pomagal na poti... Cigani ne pozabimo uslug, ki jih kdo izkaže kateremu izmed naših!«

»V Vladivostok,« mu je Branko povedal.

»Enega izmed svojih vam bom dal s seboj, da vama bo kazal pot.«

»Dobro, če imate katerega, ki pot pozna. Sicer bi jo lahko sama tudi našla...« je pristavil.

»Pot bi že našla,« je prikimal starec, »samo katero in kakšno! Kaj ne veda, da sta v divjih krajih? Hvalita boga, da sta naletela na nas. Drugače dvomim, da bi kdaj prišla skozi. Dosti jih je že poskušalo, a mislim, da je prav malo takih, ki bi se jim tudi posrečilo. Eden izmed mojih se je pred nekaj dnevi vrnil od tam. Štiri sem poslal, najbolj izkušene med svojimi, in on je bil edini, ki se mu je posrečilo. Ali ga hočeta?«

»Če vam je prav, ga vzameva. Ne bo zastoj.«

»In še nekaj bi vama svetoval. Potujta ponoči! Takrat je bolj varno.«

»Bova. Poznava nevarnosti. Vso Sibirijo sva že preblodila.«

»Sibirija je bila igrača proti temu.«

»Kdaj bi šla?« je Branko obrnil pogovor.

»Kadar hočeta, vama je spremljevalec na razpolago.«

»Potem pojdeva takoj,« je odvrnil Branko in vstal.

»Fant, ki vaju je poklical, poide z vama. Tudi v nevarnostih se bosta lahko nanj zanesla. Močan je in dober strelec,« je rekel starec. »Naj vam bo sreča mila...«

Petindvajseto poglavje

VLADIVOSTOK

Daljni Vzhod je najbolj dolgočasna pokrajina na svetu. Ta misel je obšla Branka

že prve dni, ko so prišli v kraje te široke province. In od dneva do dneva je ta misel postajala bolj in bolj prepričanje.

Mladi cigan, ki ga je bil starec dodelil Branku in Mitji za spremstvo, je bil fant, da malo takih. Starec ni pretiraval. Izkazal se je povsod. Pot je poznal kakor svoj žep in tudi kot strelec je bil nedosegljiv. Branko mu je bil to sposobnost kar zavidal, še bolj pa Mitja, ki mu je bil pošteno nevoščljiv. V nekaj manjših praskah, ki se jim niso mogli umakniti, je pokazal, da begunca lahko nanj računata.

Do Vladivostoka so imeli še kakih sto kilometrov. To bi bilo dva ali tri dni, kakor se zamude. Preveč hiteti niso marali, da ne bi zbuiali pozornosti. Tudi so se og'jali cest, ker niso hoteli priti v stike z oddelki rdečih, ki so pokrajno trdno držali v rokah.

Tretjo noč so se približali mestu. Branko je že hotel mladega cigana odpustiti, toda ta mu je rekel, da njegova naloga še ni opravljena. Starec mu je bil naročil, da mora begunce tako dolgo spremljati, dokler ne bo na lastne oči videl, da so iz nevarnosti.

Branko je bil s tem zadovoljen. Že nekaj dni ga je skrbelo, kako se bosta z Mitjo vkrcala na ladjo Vede' je, da se ne s peljati s kakim potniškim parnikom, ker rdeči preiskujejo vse potnike.

Skozi pristanišče so prišli na ulice. Cigan ju je vodil po umazanih cestah, kjer je bilo videti le malo ljudi.

»V eni teh ulic je gostilničar, ki je naš,« je pojasnil Branku, ko ga je ta vprašal, kam ju vede. »Tam zvemo vse potrebno.«

Res so malo nato obstali pred umazano gostilno.

Cigan je potrkal na vrata, ki se pa dolgo niso odprla. Potem je zarožljaj ključ in zaškripal zapah. Na pragu se je pokazal star debelušen krčmar, ki je bil tudi videti ciganskega rodu.

»Kaj tako pozno? Saj vidite, da sem že zaorl,« je zagodrnjal. Potem pa je moral spoznati cigana. »Ti tu?« mu je rekel. »Ali te je spet prinesla pot v Vladivostok? Kaj dela gospodar?«

Kar zapreti ni mogel zatvornic svoje zgovornosti.

»Naša prijatelja sta,« je rekel cigan. »Postreči jima moraš kakor se spodobi. Idimo v hišo!«

Stopili so v nizko zakajeno vežo, ki je bila obenem točilnica. Nobenega gosta ni bilo, več nikjer.

Mladi cigan, ki je moral biti tu star znanec, je šel po stopnicah in pomignil Branku in Mitji, naj mu sledita.

Prišli so v prvo nadstropje in stopili v sobo, ki je imela kar s stonice vhod; bila je najbrž namenjena boljšim gostom.

»Tu sedita,« je rekel. »da se pogovorimo.«

»Kaj želita gosta?« je vprašal krčmar.

Branku so se zdele te besede, ki jih je čul, prava nebeška glasba. Kdaj jih je poslednjič slišal!

»Jedla bi in pila,« je rekel. »In potem bi se rada nekaj z vami pomenila,« je pristavil.

»Tako se vrnem.«

In res se je malo nato vrnil obložen s steklenicami in jedmi. Vsi trije so se jih z velikim tekom lotili in niso prej nehali, dokler ni bilo vse poravnano. Nato pa se je Branko obrnil h krčmarju.

»Človeka iščeva, ki bi naju skrivaj odpeljal iz Vladivostoka.«

»To ne bo tako lahko,« je menil krčmar in se zamislil.

»Biti mora zanesljiv,« je pomembno rekel Branko.

Drugo dopoldne je krčmar privedel startkavega Japonca. Povedal mu je, da je to lastnik ladie, s katero navadno skrivaj prevažajo ljudi ki nočejo, da bi jih kdo videl.

Japončev obraz je bil tak, da se ga je Branko prvi trenutek skoraj zbal. Zolta barva kože, ozko izrezane ustnice, žlebičaste oči, ki so prodirale človeku do dna — vse to je kazalo na zvitost in prekanjenost, morda še več.

(Dalje)